

neprešlo jazykovou korektúrou

Život nie je samozrejímavý

Ona sa pohla veľmi pomaly a zobrala si do ruky večerné sušienky. Pozoroval jej pohyb. Cítil k nej nesmierne hlboký cit, pre ktorý už nehľadal vyjadrenie. Nehľadal v okamihu, v ktorom mohol iba odpočívať. A myslieť a cítiť, precítiť.

Pozreli sa po sebe.

Život je viac o spoločných činnostiach alebo o spoločnom vnímaní?

Mali ušetrené peniaze.

Už nepracovali, bolo to spoločné rozhodnutie. Chceli po niečom pátrať, po niečom, čo nemá medzi ľuďmi presné meno. Chceli pátrať aj vo vzťahu, ktorým boli spolu.

Bývali však v obyčajnej bytovke. Iným ľuďom sa nedalo vyhnúť. Iba ak by nevychádzali z bytu.

Ich vzťah trval dvadsať rokov. Dnes mali výročie.

Výročie o bytostnom neútočení trvalo päť mesiacov. Päť mesiacov, počas ktorých sa rozhodli každý sám za seba a zároveň i za toho druhého hľadať tajomstvo, ktoré nás obklopuje. Ktoré sa skrýva v našich pohyboch. V našich myšlienkach, svetoch, potrebách, očakávaníach, núteníach, slobodách, príkazoch, láskach... a najmä láske v jedinom vyjadrení človeka, ktoré prichádza do úvahy:

Tajomstvo srdca jestvuje.

Všetko, čo ich obklopovalo – dokázali si priznať, že sú toho pevnou súčasťou.

Každý bozk ich tvoril o to viac, čím ho precítili jeden pre druhého.

Už sa odmietali fyzicky milovať. Prijali sa bytostne.

Ich ontologické podstaty speli k prieniku – jedna s druhou.

Byť či nebyť obsiahli v každom objatí, v každej potrebe jeden pre druhého, jeden voči druhému, jeden verzus ten druhý.

Ak sa stanete čistou láskou jeden pre druhého, aké slová používať – a kam plynúť?

Väčšina ľudí povedala, že čistá láska nie je možná – a oni to, zdá sa, na krátky čas ich jestvovania dokázali, lebo cítili čosi, čo medzi mužom a ženou neopisuje ani: Biblia,

Mahábhárata, Korán a všetky knihy, ktoré ste čítali, všetky životy, ktoré ste odžili (mali právo si to myslieť?) - keď boli fyzicky spolu.

– Kedy si si uvedomil, že je to hlbšie, že to ide za tú hranicu, za ktorou sa jedia rožky? - spýtala sa ho, ako si odpíjala z kávy.

Neprešla si jazykom po perách. Neslintala.

Bola zdravá, stávala sa čistou dušou cez čistú lásku, keď sa pozerala s nepomenovateľne hlbokým previazaním, cez ktoré sa definovala, do jeho očí.

Nevyplazila jazyk = už neboli služobníkmi jeden pre druhého!

Avšak neprekážalo by im, ak by si ho navzájom vyplazili! A ktohovie, už sa nedozvieme, či by si zároveň i sekundu potom aj uvedomili ten pohyb jazyka – opäť jeden pre druhého.

Pousmial sa. Cítil, že sú si rovnocenní nielen ako muž a žena.

Na krátku chvíľu.

Po jej druhom odpití on nezadržateľne sekundovo vyplazil jazyk.

Reminiscencia na súložie, kedy sa potreboval vyslobodiť z dní, ktoré nič neznamenali?

Všetko je tajomstvo, kde je lepšie zostať bez slov, keď sa na neho usmiala. A on si automaticky jemne zahryzol do jazyka. Nahlas, ale nie bolestivo, si vzdychol.

– Rožky jem stále. Pred aj po.

– Polovička vecí, ktorými som bola, sa vo mne nezmenila, druhá polovička... je vo mne... v náväznosti na teba.

– Nie. To si nemyslím. Dokázala si byť pri mne sama sebou. Ale si na mne závislá. Ak by som zomrel... alebo ťa opustil, stratila by si svoju osobnosť.

– Stala som sa sama sebou práve vďaka tebe, to je pravda.

2

Pomaly pustil plyn a pozrel sa jej hlboko do očí.

Usmiala sa.

Pohľadila ho po tvári.

Pobozkala ho.

Bol to bozk bez závanu sexuality.

Najskôr sa dotkla jeho ruky, ktorá otočila plynovým kohútikom a potom tým kohútikom zavrela prívod plynu.

– Musíš byť silnejší. To, čo cítiš, nesmie byť tma. Ale svetlo.

– Nedokážem byť silným na príkaz. Čím viac ťa precitujem a stávam sa tebou v každom pohybe, tým som slabším. Cítim to, čo som cítil, keď som bol mladý. Ale má to väčšiu silu. A milujem to, že si. Už neviem, že môžeš splodiť, lebo už nemôžeš. A predsa k tebe cítim to, čo ma prinútilo pustiť plyn.

– A mňa to ten plyn prinútilo zavrieť.

Pozrel sa na zastavený plyn.

Byť v ktorom bývali a splácali na hypotéku, nikdy neprešiel rekonštrukciou odvtedy, čo si ho kúpili.

Ešte raz ho pobozkala.

- V televízii už môžem pozerat' iba šport, - ticho jej povedal, ako bozk skončil.

- Keď chce človek zomrieť sám, zomiera s ním všetko? - spýtala sa ho.

Objal ju.

- Teraz si uvedomujem, že ak by som sa rozhodol zomrieť, možno už by som nemal ani toto objatie.

Prečo nepovedal, že by zomreli spolu?

– Ach, áno. Už som si spomenula... - sklonila hlavu počas slov, rýchlo sa však vrátila do jeho očí: - Mala by som poliat' kvety. Možno aj tie kvety by ten plyn otrávil.

3

Je príliš mladá pre človeka, ktorý sa stará sám o seba a nechce za to vystaviť účet.

Kráča slobodne po ulici, a nepátra, čo je za slobodou jej krokov. Vietor jej sníma pohyby tváre a ona si neuvedomuje, že vietor je rovnakou súčasťou stvorenia ako ona.

Rozmýšľa nad prácou, rozmýšľa nad tým, čo bude večer – s ním. S mužom, ktorého prijala v dobrom, aj v zlom.

Práve zažívajú štádium, že každé spoločné slovo je bolestivé.

Otvára dvere od bytu, na schodoch stretla susedku s malým dieťaťom.

Neuvidela za malým dieťaťom celé more.

Neuvidela za jeho matkou celé more emócií, potrieb a vyjadrení.

Tá žena si neuvedomuje more za jej jestvovaním. Ale vie upratať, vie prebaliť a vie nakojiť.

Vie urobiť muža šťastným v tom, čo muž očakáva, aby bol šťastný – a dokázal vrátiť naspäť žene to, čo žena vložila do neho – podľa ich ponímania vzťahu.

Zavrie za sebou dvere.

On ešte neprišiel z práce.

Zapína laptop. Spomenie si na sen, ktorý sa jej sníval, keď sa jej spustí antivírusový program. Tvár, ktorá sa jej zdala úprimná, jej na nejakej *párty* hovorila do tváre slová, ktoré si nepamätá.

Cítila sa voči nej byť neúprimnou a sebeckou.

Ikonka antivírusového programu zasvieti a ohlási stiahnutie ďalšej aktualizácie.

Zrak jej padne na ikonku programu.

Žmurkne oboma očami súčasne.

- Bude sa chcieť iba milovať? - spýta sa, ako myslí na manžela, ktorý pracuje.

Pocíti mravčanie v rozkroku. Uvedomí si to.

- Načo to brať tragicky? Každý podľa zásluh?! Čo sú to zásluhy, keď si priznám, ako to medzi ľuďmi funguje?

Jej prostredník na pravej ruke sa jej vystrie.

Zazvoní jej mobilný telefón.

- Ahoj, máme dačo na večeru?

- Ešte som nevarila. Práve som prišla. Uvarím niečo rýchle.

„Mám chuť na hlboké myšlienky, mám chuť sa uvoľniť“ – pomyslí si, ako sa postaví k plynovému šporáku.

Tak málo moderných plynových šporákov vo veľkomeste, kde je i láska elektrickou jednotkou.

Šúpe zemiaky a pritom myslí na Foucaulta. Na to, čo spája sex, moc, rozum a cit v človeku. Jeden zemiak sa jej vyšmykne z rúk. To pri vnútornom slove sex.

Zemiak zdvihne zo zeme a prepolí ho napoly. To prepolenie vykoná neuvedomelo!

Nerozmýšľa nad tým, ako mu bude chutiť.

Nerozmýšľa, či k nej niečo cíti. Zrazu potrebuje počuť iba hlas akéhokoľvek cudzieho človeka.

Pustí si rádio, stanicu s intelektuálnym rozmerom, ktorú sama považuje za intelektuálnu stanicu, pokiaľ má tú náladu a chuť prijať počúvané ako čiastkové vyjadrenie i jej samej.

Už sa jej zoparkrát stalo, že to, čo počula, ovplyvnilo jej ďalší deň – a myslela na počuté pri činnostiach, podobných čisteniu zemiakov – keď „nemala na čo iné myslieť“.

Počúva:

V rádiu hovorí Imrich Sklenka, tak predstavili toho pána.

Hovorí:

„Tak, kde Nietzsche uvidel tmu, tam Kung uvidel svetlo.“

Zemiak otočí automaticky v rukách.

Iba cítením môže prijať počuté. Sú to emócie, ktoré jej diktujú prijatie počutého.

Otvorí chladničku, vyberie z nej kuracie mäso.

Pre všetky sliepky, ktoré „zahynuli“ ľudskou rukou, bol život zrejme samozrejмый.

I v tejto žene sa to začína lámať – a postupne sa život stáva čoraz menej samozrejмыйm.

Chce prijať varenie ako meditáciu, a tak vypne rádio.

Počas varenia v nej „neznejú“ žiadne myšlienky.

Jej muž otvára dvere.

Dnes nemal dobrý deň, obtrel auto o auto kolegu - na parkovisku, keď odchádzal z práce.

Manželku informuje jedinou vetou. Jeho zrak mu padne na jej zadok. Necíti nič výnimočné – žiadnu lásku, ktorá by mu obopínala „progres hlavy a vnútorné chvenie“.

Potrebuje jesť, ale je v ňom také veľké vypätie, že si musí naliať jeden pohárik domácej.

Ona mu nakladá jedlo na tanier bez toho, aby sa spýtala, či už chce.

– Teraz... ešte... nie... Musím sa upokojiť, - povie tak veľmi zameraný iba na seba.

Ona sa ovládne, škoda, že nevie, ktorý zemiak je ten, ktorý sa jej vyšmykol z rúk pri slove sex.

Presne to si pomyslí!

– Ako nízko musíme byť, aby sme prežili... v tom, čo žijeme? - vyletí z nej – a ani ona sama nevie presne, čo tým myslí! Život sa v nej práve otočil na stranu, kde už naozaj nie je samozrejмый?!

Jednoducho to iba povedala pri pohľade na tanier, ktorý položila pred neho.

– Ešte jedna takáto veta... a prejde ma chuť na tvoje jedlo... Stratím chcenie pomilovať ťa tak, aby sme sa v tom našli...

Sadne si oproti nemu.

– Možno sa dnes prepracuješ k zemiaku sexu, - povie mu s úsmevom, ktorý by sme napriek všetkému mohli označiť za slobodný. Veď nie je ničím zviazaný. A ona si v tom úsmeve nechce pripustiť, že nebude pochopená. Možno chce iba povedať vetu, ktorej zmysel bude poznať len ona!

A on si povedané, samozrejme, vysvetlí, len po svojom. Myslí si, že mu ponúka upokojenie!

Pretože si myslí, že ho chápe tak, ako on potrebuje.

Hoci niekedy je i on citlivým mužom, ktorý sa vie vcítiť do ženy – len podľa toho, kým je!

Muž sa usmeje.

Žena sa pousmeje.

Všetko je o tom, čo vieme a o tom, čo nevieme.

Dospeli do štádia, že sa už nemajú o čom rozprávať. Preto dostal nápad, že zídu na box. Obyčajný mužský zápas.

Nikdy nevidela box naživo.

Myslela si, že keď zavíta na nové miesto, že keď uvidí niečo nové, vnoria sa do nej nové pocity.

Všetci tí ľudia, ktorí potrebovali to isté ako ona, a všetci tí ľudia, ktorí v súboji vidia znázornenie života bez toho, aby o tom hlbšie vedeli.

Jej cítenia boli vyhnané do výšin, a on sa chcel iba pozrieť na box, zrelaxovať.

Pred odchodom pustila práčku s jeho špinavou bielizňou. Už si potajomky k jeho spodnej bielizni neprivoniavala.

Niekedy je v nej odpor, ale nemá v sebe vnútornú silu, aby mu povedala, že nech si občas vyperie sám.

Každý prijal svoje úlohy vo vzťahu. Niektoré vedome, niektoré nevedome.

Pri odchode sa na neho zapozerala a jej štruktúra myšlienok ju dovedla k otázke:

- Vyplazíš jazyk, keď si pomyslím, aby si ho vyplazil?

Jednoducho iba chcela, aby ho vyplazil.

A veľká náhoda, pri obúvaní topánok, jeho jazyk vyletel z úst.

Pousmiala sa.

– Prečo ten úsmev? - spýtal sa, ako sa dotkol lístkov na box.

Spomenula som si, prečo sme sa stretli.

– Áno, to bolo zábavné... Myslím si, že dnes vyhrá ten môj...

– Brigádovala som v kvetinárstve a ty si kupoval žltú ružu pre svoju priateľku. Ale ona povedala, že sa jej tá ruža nepáči. Ty si sa na ňu pozrel ako teraz na mňa.

Hala vo veľkomeste bola veľká, promotér sa rozhodol zarobiť na ľuďoch, ktorí sa rozhodli prijať tú hru – a každý mal len také lístky, aké si mohol dovoliť. Aké získal v sociálnom boxe.

Nie je všetko iba o uplatnení a kontaktoch, keď sa usádzala vedľa neho a vyjavilo sa jej v mysli, spomenula si, ako v osudný deň, kedy ju po prvý raz zaujal - pri jej podávaní žltej ruži do rúk - keďže sa rozhodol, že bývalej priateľke kúpi, napriek jej nesúhlasu, „jeho výber“ – povedala bez sociálnej bariéry:

- Dnes som čítala knihu, pri ktorej som mala žltý pocit...

Jeho vtedajšia priateľka si ju premerala s totálnym nezaujmom, ale on sa spýtal:

- Čo to znamená?

- Občas jej príjemné priradovať tomu, čo cítime zo sveta, ktorý prijímame... farby... len tak.

Práčka v ich byte práve doprala.

Favorit jej muža dostal prvý úder. Mužom len tak myklo. Stavil na neho peniaze.

Ona sa v momente prvého úderu v boxerskom ringu pozrela na ženu, ktorú v dave ohodnotila ako najlepšie oblečenú.

Žena k nej otočila hlavu, a ona sklonila hlavu.

Boxer muža dostal vzápätí ďalší úder.

Hala po prvý raz hromadne zahučala.

Zavítalo do nej po ďalšom údere:

„Nikdy som si nemyslela, že budem tak sociálne nízko, a že to až tak otvorene medzi ľuďmi funguje. Hierarchia a sloboda. Vyhráva hierarchia. Sloboda je len podmienka tej hierarchie.“

Opäť sa zapozerala na ženu, ktorá v tom okamihu chytila za šijou muža, s ktorým prišla.

Pohľadila ho. Tým sa jej na zápästí odokryl drahý náramok, ktorý sa v očiach „našej ženy“ stal na krátku chvíľu vyjadrením pre to, prečo sem ľudia prišli.

Neočakávala sama od seba takú prízemnosť.

Nikto v hale nemyslel na pranie bielizne a na nákup rožkov. Naozaj nikto.

Rýchlo si uvedomila, že môže byť uspokojená tým, že nie je sama. Pozrela sa na muža.

Prižmurila oči. Má ho rada, ale mohla dostať viac!

Nikdy sa nepovažovala za ženu, ktorá by si všímala bohatstvo iných. Ale niečo v nej hrklo.

Nepotrebovala mať taký náramok. Iba ju oslovila akási sila, a túžba z nej sa vydrala napovrch, ako presmerovala pohľad späť do ringu. Mľaskla na prázdno.

A mužov boxer dal prvý úder svojmu súperovi.

Žena zatlieskala. A muž ju chytil za stehno.

Žena s náramkom k nej opäť natočila hlavu, a ženám sa stretli pohľady.

Žena pocítila nesmiernu túžbu držať palce favoritovi jej muža!

5

Služobná cesta do cudzieho štátu s inými pravidlami, ale s rovnakým základom prežitia. On vie svoje, ako vie každý to svoje, ale jeho pozícia mu dáva na výber:

Bude myslieť na manželku, alebo bude s mužmi vo chvíľach nočnej zábavy, ktorá môže stmeliť biznis?

„Budeš s nami?“

„Pôjdeš s nami?“

Každý človek by mal prísť na to, že je za ním celé more.

On o tom vie, ale dáva sa často strhnúť činnosťami, ktoré idú proti jeho podstate, ktorou je sám – s ňou – kým sa naučil byť, keď myslí na ňu, na svoju ženu, ktorá veľa krát uvidela jeho osobnosť a charakter inak ako ho vidia iní.

Niečo je vo vzťahu o praženici a niečo o vzájomnom ľudskom rozmere, ktorý si navzájom dodávame.

Najskôr sa pije drahé víno – po úspešnom rokovaní.

Rozhovory, v ktorých sa dá skryť.

Všetko, čo už bolo povedané toľkokrát pri niekom inom, to všetko je iba zbytočnosťou, pokiaľ ju cítime. A práve len a len vlastné cítenia, o ktorých nikomu nepovieme v nás často začínajú roztáčať hľadanie po práve na bytie, ktoré je v nás väčšie, keď sme sami ako keď sme s niekým?

Prečo?!

Jeho momentálny svet formujú kontakty. A človeka, ktorého môže ponúknuť ostatným... si váži len natoľko, nakoľko ho môže speňažiť a cítiť sa použiteľný? Snaží sa byť ním aspoň natoľko, aby si v samote – bez ženy – nevedomoval, že čím viac má po materiálnej stránke a čím viac prijal „zákony medzi ľuďmi“, tým viac stráca človeka, ktorý sa môže slobodne spýtať:

Byť skôr tým, kým sa obhájam pred ostatným či skôr byť tým, kým sa obhájam sám pred sebou? - čo pochádza aj z tvojho života, pokiaľ už vieš, že život nie je naozaj samozrejmý!

V tomto niet kompromisu!

Ako pije víno a pozerá sa do očí šéfovi, ktorý rozpráva akýsi nezáživný vtíp, prepadne ho:

„Zostáva len výsledok, ktorý si niekto všimne.“

„Veľa ľudí, keď objaví silu sexu, už nechce myslieť...“

„Všetci filozofi, ktorí prejdú drilom a zostanú uzavretí v tom drile, ktorý ich nepustí do tvorivého myslenia... sú ako my.“

Slovo dril prevzal od svojej manželky.

Odpije si z vína a rozosmeje sa na vtipe, ktorý v skutočnosti nepočul.

Tým smiechom klame svoju hĺbku. Ale aspoň vie, kedy sa prestať smiať.

Nemyslí na svoju ženu, nemyslí na zviazanosť, o ktorej sa mu často zdá, keď je s ňou. Keď je s každým, s kým sa práve núti byť.

A niekedy sa núti byť i so svojou ženou.

Dopije víno, objaví sa v ňom potreba po inej žene, ktorá by ho pochopila inak ako jeho manželka.

Pozera sa na svojho šéfa a čoraz viac ho ten pohľad núti myslieť na potrebu, ktorá sa v ňom vynára s takou neodolateľnou silou.

Povie nahlas do tváre svojmu šéfovi:

– Nezájdeme na najdrahšiu ulicu? - a zrazu vie, že iba povedal vetu, ktorú by skôr či neskôr povedal niekto iný.

Dotkne sa samovoľne pravého laloka ucha pravou rukou.

Šéf taktiež samovoľne vyplazí jazyk.

– Pozveme aj ostatných pánov. Musíme zažiť niečo nové. Tak ako minule.

On nevie prečo, ale spomenie si na svoj smiech pri šéfovom vtipe.

Tam kam pôjdu, sa ulice delia na ulice za dvadsať euro, kde chodia umývači riadov a šúpači zemiakov v reštauráciach, na tridsať - päťdesiat eurové ulice, kde chodia tí, ktorí si ešte sčasti vážia „svoju potrebu“ a na ulicu, kde pred ňou stoja muži, ktorí hodnotia zákazníkov pohľadom: „vy môžete... vy nemôžete...“

Sú ulice, kde už peniaze nehrajú úlohu, keď ich máte...

Ženy, ktoré pracujú s podstatou muža.

Ľudia, ktorí pracujú s podstatami, ktorých je priveľa na to, aby sa narodil niekto, kto zhrnie všetko jednou vetou:

„Keď nájdeš ženu, v ktorej si odpustiš aspoň na chvíľku, peniaze nebudú nikdy podstatné pre toho, kto túži po odpustení.“

Šéf navrhne s vínom v ruke niečo, čo považuje za „adrenalinovú duševnú výzvu“, vetou:

- Ak túžime po dialógoch, v ktorých sa naozaj niečo nové dozvieme, poznáme adresu...

„Náš muž" sa pousmeje.

Vo svojich predstavách sa mu na okamih zjaví jeho nahá manželka. Vidí ju, ako sa na neho usmieva a hovorí:

„Už sa priveľa ľudí pýtalo na to, čo je to láska, ale iba niektorí pochopili, že sa jeden cez druhého môžu dostať cez srdce až k jestvovaniu ako takému. Uvidela som cez teba, že jestvujem. Uvidela som na záblesk celú tú pravdu. Ďakujem."

Až teraz precítil, že potrebuje inú ženu. Nahé telo, ktoré bude vidieť, cítiť a nebude nič chcieť. Len počuť iné vety, ktoré nepôjdu z jeho vedomia!

– Niečo nové cez najstaršie remeslo... - ktosi podotkne.

Niektorí muži sa zháčia. Mlčia.

Nakoniec tých, ktorí neveria v hriechy ako zaťaženia zvnútra človeka, platený šofér na limuzíne zavezie na ulicu, ktorá ponúka všetko, čo sa dá prečítať z vašich očí, ak rozsah vašej ekonomickej sily si zastane „silu, ktorej ste podľahli".

Jeden z mužov, ktorý išiel spať na svoju izbu, im pri rozlúčke povedal:

– Bavte sa. Želám, aby ste sa vo svojich životoch nikdy nesúdili... nakoniec sami. Biznis platí.

„Náš muž" bol prekvapený hĺbkou „jeho" slov.

Slová povedal muž, ktorý bol najlepší odborník v profesii, v ktorej sa stanovoval biznis, ktorý uzavreli, ale inak bol po celý čas veľmi strohý, až skúpi na slovo. „Náš muž" si nespomínal, že by ho videl usmiať sa, uvoľniť sa po uzavretí obchodu.

V automobile sa osadenstvo rozpráva, ale duch mlčí.

Jediný, kto cíti sám za seba, lebo vie, že „dnes nič nedostane nad rámec svojej práce", je vodič. Sám od seba nastaví o dva stupne vyššiu teplotu na klimatizácii. Chcel to urobiť.

Ktosi povie zo zadu:

– Je zvláštne, čo všetko ženy akceptujú... - štikne sa mu z vína. - ...ak sa stretnú ich záujmy s tými našimi...

Šéf ho doplní, ako sa pozerá na „nášho muža":

- Môžeš hľadať hĺbku v každom rozčapení nôh... ale ja tam idem preto, aby som mal pocit, že žijem a aby som sa pri mojej žene cítil... lepšie... Aby to malo váhu.

„Kto tam ide preto, lebo až priveľmi miluje?“

„Kde je muž, ktorý miluje až za hranu sexuality?!“

„Náš muž“ si námatkovo spomenie, ako miloval svoju ženu ako bytosť, s ktorou nechcel mať sex, lebo ju miloval až priveľmi. A teraz? Veľmi, veľmi sa teší, lebo vie kam ide!

Vyberajú si ženy, ktoré vedia čo povedať.

Muži nepovedia ani jediné slovo:

Ženy sa im pozerajú do očí a niektorí muži uhnú pohľadmi.

Šéf a „náš muž“ pohľadmi neuhnú.

Ženy s telami, ktoré sú chránené veľkým biznisom a kolosom, ktorý robí z mužov veľakrát duše, ktoré dokážu nanajvýš opakovať myšlienky niekoho iného... (a tí duševne priemerní sa o tom ani nedozvedia) sú teraz tou pravou existenciou, ktorá ich stanovuje.

Vždy sa stanovujeme cez niekoho, a ak nie, bez viery v hlbší zmysel nemáme kam uhnúť.

„Náš muž“ má chuť na rozhovor so ženou, na rozhovor, ktorý by odokryl jeho podstatu inak ako ho odokrýva jeho žena. Prečo sa „to“ v ňom zrazu otáča smerom k naivnosti?!

Keď pri niekom cítite „vlastnú skutočnosť až priveľmi“ – ako sa cíti ten druhý človek?

„Náš muž“ zaplatí kurtizáne slušný obnos.

– Budete počúvať. Chcem byť pri vás tým, ktorým nemôžem byť nikde inde.

Ak by žena nebola v práci, rozosmiala by sa.

Chce vidieť iba jej nahé telo, a nakoniec ho to strhne k súložiu.

– Bolo to príliš nepodstatné, ale nebol to koitus, ktorým by som šťal proti vetru, - povie jej, ako sa pozerá na jej nahé telo.

Vyletia z neho slová bez hlbšieho premyslenia:

- Nechcem pri vás klamať, ale aké to je, keď neklamete a pritom súložíte s toľkými ľuďmi?

– To, čo žijem... ma naučilo klamať.

– Veľa klamstiev... nikdy nepustí človeka k jeho pravde.

A pritom vie, že svojej žene nepovie o jeho potrebe, ktorá je tak nepodstatná, ak sa ňou nezaťažuje:

Čo povedať človeku, ktorý si uvedomuje, čo stráca, ale potrebuje takú stratu, aby mohol prežiť v spoločnosti, ktorá núti k takým stratám?!

– Príliš sa zamýšľate nad tým, čo robíte. Máte to ťažké, ale rozumiem vám... Zaplatili ste mi dosť na to, aby som pri vás bola na okamih... skutočná... a nemala strach. Muži, ktorí platia ako vy a povedia vetu... niečo ako ste povedali vy o tých klamstvách... zvyknú byť najviac

oklamany ženskou láskou. Ak niečo také je, - kurtizána nebude najhlúpejšou, ak môže hovoriť...

– Dokážete cítiť ešte čosi skutočné?

– Čo je to cítiť dačo skutočné? - ale nakoniec iba pokrúti hlavou. Nuž, po chvíli sa rozhodne pokračovať:

– S každým vo vzťahu... sa stávam niekým iným. Sex je jednoduchší.

– Tak veríte na to, že by ste mohli byť naozaj milovaná taká, aká ste teraz pri mne?

– Už nestretnem muža, ktorý by...

– Ktorý by zachytil vašu bytosť?

– O to sa predsa máme pokúsiť každý sám za seba.

Táto kurva už dávno nehovorila „tak hlboko“. Nebaví ju to.

Pohládí ho po tvári.

On ju nedokáže pohládiť. Vie, čo cíti k manželke.

– Rada by som vám povedala to, čo chcete počuť. Ale vy chcete hovoriť viac...

– Po desiatich rokoch manželstva by som mohol každý deň milovať inú ženu, ktorá by hovorila aspoň to, čo vy.

Opäť ho pohládí po tvári.

– Som tu... s vami... len preto, aby som vydržal.

– Myslím, že ste práve urobili veľkú chybu.

V jeho pravom uchu sa ozve akási chvíľková bolesť.

To len láska skúma každého človeka osobitne?

Napriek tomu, čo urobil, má konštantné srdce?!

6

Cíti sa akoby vedel, ako sa cítia všetci ostatní. A preto sa cíti byť niečím tak oklamany.

Pije päť dní vkuse. Dozvedel sa o nevere jeho ženy.

Pozera sa na kaktusy v kuchyni.

Jeho priateľ ho stráži. Keďže „náš muž“ rozposielal priateľom správy:

„Nemáte nejaké prášky? Chcem to skončiť.“

Žena s ním nedokáže byť. Prespáva u priateľky.

Musí si usporiadať svoje city.

Priatelia tejto dvojice sú ľudia, ktorí zdvihnú a postarajú sa, ale ani ich existencia nechce byť prevalcovaná hraničnou bolesťou niekoho iného.

Pred kaktusmi sa nemajú o čom rozprávať?

A žena jednoducho pocítila lásku k niekomu inému.

Muž povie, napriek všetkej svojej hĺbke – lenže teraz sa už nemá za čo v sebe skrýť:

– Ak by som ju dokázal oplodniť, neušla by.

– Ona neušla. Len čaká. Vieš, niekedy nedokážeme spolu nažívať, hoci k sebe cítime to... vďaka čomu žijeme.

– To je až tak jednoduché?

Priateľ ho radšej ponúkne cigaretou.

Kedy naposledy rozkvitli kaktusy v kuchyni?

Čo je podstatnejšie pre kaktusy?

– Chcel by som to skončiť, ale nemám na to silu. To, čo cítim... je také veľké tajomstvo. A to tajomstvo vo mne vlastní takú veľkú bolesť, ktorú som nikdy necítil.

– Koľkokrát si si už týmto prešiel predtým?

– Tajomstvo je iba jedno.

Priateľ mu nerozumie. Zrak mu padne na kaktusy.

– Kedy boli naposledy rozkvitnuté? Pamätáš si? - spýta sa, aby sa niečo spýtal – alebo sa chce naozaj spýtať?

– Kaktusy si prechádzajú rovnakým tajomstvom...

A priateľ sa bolestivo pousmeje.

„Naša žena" sa zatiaľ objíma s priateľkou.

– Môžem ti poliať kvety? - prekvapivo sa z nej vyderie počas objímania.

– Ak ti to pomôže...

– Staráš sa o niečo živé, to vždy pomôže.

7

Partnerské návštevy, tri páry, šesť ľudí, každý so svojim svetom, ktorý má iba také znázornenie, aké si v tomto svete presadil.

„Náš muž" si zase všima pohyby ostatných a nemôže sa zrazu zbaviť „pohľadu sudcu", ktorým v tichu súdi iných.

Ako žena pred ním vyplazí jazyk pri otváraní vína. „Ktorá strana vedie jej pohyby, strana života alebo strana neživota?" - objaví sa v jeho myšlienkach. Len sa smutne pousmeje. Veď dotyčná túži iba po chvíľkovom uvoľnení s priateľmi. Avšak...

Ani podľa vyplazenia jazyka sa nedá súdiť – tu ide však o to, či si chce také pohyby vysvetľovať z hľadiska hierarchie medzi ľuďmi – a aspoň on vie, čo tým myslí - alebo sa nebude báť zújsť vyššie?

„Toto je hlbšie, ale hĺbočiny bývajú tak zradné..."

Ach, príliš veľa ľudí vie... vidieť a mlčať.

„Si služobníkom, alebo si ten, komu sa slúži?"

„Všetci sme služobníkmi, tak čomu slúžiš?"

Z právnického hľadiska má každý život rovnaké práva, z metafyzického už nie?

Chcel by sa dozvedieť pravdu. Neživot a život sa nesúdi o nič z toho, čo jestvuje. Áno, stále niečo udiera do jeho očí:

Všetci niekam patríme – a kedy sa začína cesta, ktorá nás už nepustí? Kto rozhodne, aký naozaj sme, keď život iba je a neživot iba nie je?

...vidí pri akých slovách, pri akej činnosti sa priatelia dotknú srdca – keď sú uvoľnení.

Keď s ním niekto z ľudí z podobnej sociálnej skupiny, do ktorej patrí aj on... vedie dialóg, ktorý sa končí:

- Mám ju rád, - a poškrabká sa na hrudi. „Mám ju rád" – a nepoškrabká sa na hrudi, kde sídli srdce.

Slová a srdce. Činy a srdce.

Priraduje tomu len taký význam, aké hlboké má vnútro. Nechce padnúť do pasce... kde na každého človeka čakajú bludy a nepochopenie, ale spomína si na výrok muža, ktorý dnes bude piť víno rovnako ako všetci ostatní:

„Ak si začneš uvedomovať pohyby svojho tela, rovnako ako pohyby iných tiel, ak *reč tela* jestvuje a vyjadruje posolstvo, tak ako sa vyvíjajú naše tváre na základe prežitého, a vyjadrujú

rovnaké poslanstvo, je čas uvedomiť si, že sa ráta iba to, čím naozaj si pre realitu, ktorú tvorí všetko, na čo pomyslíš – duševne, materiálne, vzťahovo, karmicky."

Áno, a stále veľa ľudí vie a spozná – ale iba niektorí dokážu na základe toho, čo naozaj vedia a spoznajú aj konať a žiť. A v tom sa začína ďalšie delenie ľudí, pretože ľudia sa môžu deliť podľa všetkého, čo poznáme.

„Musím pracovať, pretože myslenie bez spätnej väzby dnes zabíja."

Keď sa vôľa poznať rovná vôli byť spoznaný každou činnosťou, ktorou sa odhodlal na chvíľku byť, človek môže nájsť vnútorný mier, v tom čo cíti, vidí, zažíva, prijíma, odovzdáva?!

Teraz je teda on na vrchole sveta. A nemá potrebu kričať, aby si toho niekto všimol?!

Pýta sa: O čom všetkom moji priatelia vedia?

Vidím človeka a sám som človek.

Pýta sa: A kam sa dá až preniknúť, keď chcem vidieť až na dno mora ľudskej existencie?

Ako sa usmiať, keď sa to more začína pýtať na niečo i mňa samého?

Preto potrebuje ženu, ktorá by ho zachytila a ukázala mu, že každý deň je potrebné žiť nielen pre seba.

Zrazu vidí priezračne „podstatu" každého svojho priateľa.

Očakáva slová, očakáva pohyby, očakáva prezentáciu, ktorej sa dočká.

Čo k nim teraz cíti?

– Niečo sa ti stalo?

Spýta sa ho muž, ktorý pred ním sedel pri chvíľkovom kolapse partnerstva - a chcel vedieť, kedy vykvitli kaktusy.

„Náš muž" je na chvíľu stratený vo svete celkom sám a žiadna žena mu nepomôže.

Žije život, s ktorým nesúhlasí, ale spí dobre, ale milovanie si stále ešte vychutnáva.

Ohrozuje ho akási schizofrénia života, ak sa zamýšľame nad duchovnom v nás a nedokážeme žiť podľa toho, čo cítime – alebo tak žiť „jednoducho už nemôžeme".

Vždy ide o to, načo sa tešíte, keď ste súčasťou spoločnosti, ako sa vyžaduje. A on to vie, preto sa teší, že môže upokojúco povedať:

– Možno... ak nemôžem dostať to, čo chcem... môžem vidieť aspoň do podstaty veci.

– Do akej podstaty?

Žena, ktorá je najlepšou priateľkou jeho ženy, mu s úsmevom povie:

– Daj si ešte vína.

– Mal by som si dať vodu, - odpovie jej do očí bez náznaku úsmevu.

Žena sa stretne pohľadom s „našou ženou“. Obidve myknú ramenami ako jedna bytosť.

8

Bolo to ich tristo päťdesiat sedem spoločné ráno. Ešte stále bol do nej hlboko zamilovaný, ale už videl chyby.

Už ju prijal ako človeka, ktorý má právo na chyby, ktoré ho tvoria rovnako ako všetko ostatné, a ktorý má právo na slobodu v rozhodnutiach, ktoré s ním – ako mužom - priamo nesúviseli.

Ona v ňom zatiaľ videla bytosť, ktorá sa môže stať jej pevnou podperou, ale mala pocit, že spoločne neprešli drilom „lásky, ktorá musí ustáť realitu“. Milovala ho o to viac. Bol v nej strach, čo sa stane – ak.

Varil jej raňajšiu kávu. Niečo, čo by milovala aj - ak by nebol.

- Myslím, že už sa vieme milovať tak, aby sme sa tým navzájom nabili, - povedala, ako si miešala kávu.

- Niekedy ťa milujem iba pre potrebu, a niekedy ťa milujem pre duševný rozmer, ktorý z toho cítim, - a odpil si z kávy.

Zavítal do nej pocit, akoby jej čosi prešlo srdcom.

– Včera som zabudol kúpiť cukor i mlieko.

– To prekonáme.

On chce svoju lásku využiť najlepšie ako sa dá, a v práci podať len ten najlepší výkon!

Ona zrazu cítila, že energia lásky sa dá využívať rôznymi smermi v jej živote.

Spomenula si, keď ju po prvý raz pobozkal, ako mu z očí do očí povedala:

- Hlavne nikdy neklam, ak chceš zostať naozajstný v tom, čo ku mne cítiš!

Tak veľmi chcela, aby jej v láske neklamal! Ale rešpektovala, že cez deň musí veľa krát zamlčať pravdu, ak chcú piť spolu kávu a povedať si, že „prekonáme, že sme nekúpili cukor i mlieko“.

„Naša žena“ leží v nemocnici po porážke. Má sedemdesiatdeväť rokov. Nedokáže rozprávať, dokáže stlačiť ruku svojho manžela.

Teraz je nepodstatné, kto z nich lepšie prijal starobu?

Teraz je nepodstatné, že okolitý život ide ďalej a nikto sa nezastaví.

Sú iba blízki ľudia a potom nie je nikto.

- Si všetko, čo mám doma a s čím žijem, - povie jej bez klamstva.

Pozera sa na neho a v jej pohľade je otázka: „kto si?“

Opäť mu stiskne ruku ako ruku akéhokoľvek človeka, ktorý zostal pri nej. Je to iba automatické stisknutie?

Ale on v tom stisknutí cíti všetko, čo ho stanovuje v tento deň.

Už ju potrebuje viac ako iba pre sám seba? Už ju potrebuje ako celú existenciu, ktorou je teraz v starobe i on sám?

Ona chce čosi povedať, ale pery sa jej roztrasú bez slov.

Stretnú sa im oči. On v tom stretnutí uvidí celú ľudskú históriu. Ona chce iba vodu.

– Som to ja, ten... s ktorým žiješ... po celý život. Ktorý ťa miloval a neopustil, keď pochopil, že jeho pevné miesto vo svete nejestvuje. Ten, s ktorým si prežila život, - povedal jej, lebo mu povedali, že by sa jej mal predstaviť. Povedal jej svoje meno.

Zabudla na všetko, čo s ním súvisí.

Nerozmýšľa nad tým, či si chce spomenúť. Ale jej „ja“ v nej stále jestvuje!

Hoci jej mozog je už príliš starý a jej zdravotný stav okrem neho nikoho nezaujíma.

Bude ju musieť prebaliť.

Opatrovateľku si nemôžu dovoliť, nie sú natoľko zabezpečení.

Ktoré slovo ju učiť ako prvé, a ktoré ju naučiť ako posledné?

Spýta sa sám seba:

„Cítiš ku mne teraz aspoň niečo?“

„Ako človek môže zabudnúť na to, čo cíti?“

Je to tak smutné, ak je mozog len ďalší orgán, ktorý môže ochoriť.

Stále hľadá príčinu, ale nakoniec dospeje iba k vete: „každý môže ochoriť“.

Kedysi uznával pravidlá, ktoré opisovali choroby ako stav duše. Teraz, keď sa pozerá na jej tvár, vidí v nej celý život, ktorý prežila – a nepozná odpoveď „prečo“. A možno už ani nechce poznať bolestivú odpoveď, ak ide o ňu, o ženu, o ktorú sa musí starať.

Ona sa načiahne rukou po rožku, položenom na kuchynskom drese.

Podá jej ho, a ona ho začne žužlať.

On sa rozplače.

Ona sa zahľadá s nepochopením do jeho tváre a odhodí rožok na zem.

„Koho v nej teraz milovať, koho v nej teraz mať rád?“

Zodvihne rožok zo zeme a sám si z neho odhryzne.

11

Svadobná hostina pre šiestich. Pokojná atmosféra.

Poznajú šťastie, ak sú spolu.

Poznajú nešťastie a nespokojnosť, ak sú spolu.

Už si myslia, že vedia, čo majú robiť, ak jeden obsadil toaletu a druhý potrebuje rovnako.

Počkať.

V živote záleží aj na tom, s kým čakáte na to, čo príde, a na to, čo nikdy nepríde.

- Som rada, že nie som tehotná. Vždy som chcela na vlastnej svadbe piť s tým, kto chápe.

Vypili si spolu pálenky a žmurkli si do svojich očí. Prisediaci ich nasledovali.

- Cítim, že toto môže vydržať, - povedal nahlas „náš“ novomanžel.

A jeden z mužov vypil iba ďalší pohárik.

– Chcela by som niečo povedať, - „naša žena“ sa postavila a s pohárom v ruke predniesla:

– Až budúcnosť ukáže, ako si na tento deň budem pamätať, ale zobrala som si ťa, lebo si mal odvahu postaviť sa čelom tomu, čo muž musí urobiť, aby prežil... aby sa mu dostalo mojej lásky. A ja som v tebe uvidela človeka.

On sa pousmeje a s veľkými roztvorenými očami jej povie:

- A ja som si ťa zobral z lásky.

Ona skloní hlavu.

– Som tvoja. Aj ty si vo mne uvidel človeka.

A on si pomyslí:

„Ostaň najmä svoja. Človeka v sebe vidíme len vtedy, keď chceme.“

Niečo v ňom mu zabránilo povedať to nahlas.

A jediná pozvaná žena zrazu jemne dodá k videnému a počutému:

– Verím vám.

Kto z mužov verí rovnako ako ona?

Koľko šancí muselo zomrieť, aby sa našli títo dvaja ľudia?

12

Sedeli v jednom z mnohých podnikov – v piatok večer. A sami pre seba pili víno. Nerozprávali sa o hlbokých veciach, len sa jemne zdôverovali jeden druhému, aký mali pracovný týždeň.

Vychutnávali si prítomnosť jeden druhého. A tešili sa na to, že sa budú milovať.

Svet, v ktorom žijeme, im nepripadal správny, ale dnes ho dokázali zničiť, pretože mali jeden druhého – a dokázali to prijať obidvaja pokojom, ktorý dávali jeden druhému.

Pár, ktorý si k nim prisadol, dobre poznali, ale nemali chuť na prítomnosť niekoho cudzieho.

Nepovedali to však nahlas.

– Dopijeme a pôjdeme, - povedal „náš muž“.

Žena, ktorá si prisadla, rozprávala príbeh zo svojho života, ktorý bol počúvaný s nezáujmom.

Niekedy v strede jej rozprávania muž povedal mužovi:

– My sme chceli byť rovnako sami.

Ženy zvažneli.

– Môžem dopovedať? - spýtala sa manželka muža, ktorý prehovoril.

Od tejto chvíle ju už všetci počúvali.

Keď odchádzali, na osvetlenej uličke sa ho spýtala s úsmevom:

– Tak takto to chodí medzi ľuďmi?!

Odpovedal, objímajúc ju okolo ramien:

– Neuľahuj si zo mňa. Už sa na teba teším.

Bolo to zrejme ich najlepšie milovanie za posledný mesiac. Na tom sa zhodli obaja, aj keď žartovne dodali, že ich milovania sa „predsa nedajú súdiť“.

13

Súdil ju v každom pohybe, prekážalo mu, čo mu hovorila, že mu chcela variť.

Necítil pri nej slobodu. Už zase.

Potreboval od nej vypadnúť čo najďalej.

Avšak na uliciach videl príliš veľa úspešných ľudí, ktorí prechádzali okolo neho na autách. Neveril na ich úspech, lebo vedel aký žijú život. Väčšina ľudí nemá čo povedať svojim životom, v tom je ten žart.

Podľa neho väčšina po ničom nepátra a prijala pravidlá ako vojaci. Z biznisu vedel, že šikovný priemer je najlepší.

Nenávidel ich.

Vedel, že v práci, kde od vás neočakávajú tvorivosť, je chybou byť tvorivý.

Nenávidel ľudí, ktorí skončili ako on.

A pritom v sebe neustále cítil spojitosť so všetkými, ktorí dokážu „mať radi“.

Zasmial sa na tom, pretože už vedel, že ľudský život záleží iba na ľudoch.

Vedel, že vývoj nezastaví, ale cítil sa byť z „vývoja“ vynechaný.

Necítil v sebe žiadnu nádej!

Mal chuť opluť každé drahé auto, zasmiať sa do tváří mužom, ktorí vyzerali ako robotníci.

Uvidel na ulici policajtov, obchádzkárrov, ale vedel, že ani oni ho nemajú prečo zatknúť - a že tento pocit je tak obyčajný, a možno patrí aj väčšine, ktorú odsúdil za nudný život. A prišlo mu smutno, že jeho emócie sú nepoznané, že jeho láska nebude súdená históriou, keďže na lásku už neverí.

„O čo mi ide v tomto svete, dočerta?“

Už ho nepichlo v srdci, už ani jeho srdce nie je konštantné?

Mal chuť milovať sa s každou peknou ženou a smiať sa pritom jeho manželke do tváre. Ale nemohol nájsť žiadnu ženu, ktorá by stála za predstavu.

Ak by vedel zniesť intimitu niekoho iného... kto by mlčal, ale nahé telo hovorí aj tak príliš nahlas.

Už zase neveril.

Niečo v sebe nedokázal vystáť, a naozaj sa bál hľadať pre to pomenovanie!

Chcel patriť do obchodných komplexov, do reklamy – a nemohol to znieť!

Potreboval niekoho, kto by ho z tohto vytiahol, niekoho, s kým by sa mohol slobodne porozprávať a vyliat' vnútro, ale nikto neprišiel!

A ona zatiaľ ustlala jeho posteľ. Varila nedeľný obed. Predvčerom zaplatila za elektrinu a plyn.

Necítila sa dobre, prechádzala menštruáciou a cítila, že ho už vôbec nezaujíma.

„Chcela by som ho niečím vyprovokovať, takto sa nedá žiť.“ A pohľadila jeho vankúš.

Vrátil sa domov a spýtal sa jej:

– Obed je už hotový? - a pritom ako sa pýtal, položil na stôl určitý obnos peňazí a povedal zrelým hlasom:

– To je za tento týždeň.

– Ešte si mi nedal za ten predchádzajúci.

Udrel ju do tváre a ona spadla na zem.

– Je koniec, - povedala, ako sa zdvihla zo zeme.

– Je koniec, - pritakal.

14

Myslela si, že mu povie niečo veľkolepé, ale nakoniec zostala ticho, keď uvidela jeho tvár po príchode z práce.

Cítil, že prichádza o všetko, kým bol.

„Toto je ten muž, s ktorým som chcela mať dieťa?“

Spravil si kávu a jej sa nespýtal.

– Dnes som robil to, čo som robil tisíckrát predtým, - povedal jej, ako si zalieval kávu.

„Prečo mi hovorí vety, ktoré ma nezaujmajú?!"

– Mám našetrené dostatok, aby som sa pokúsil robiť dačo tvorivé. Povedať výpoveď, ktorá bude mať nejakú hodnotu.

– Mal by si prijať, kto si. A prijať aj výpovede iných. Veď ich robia aj kvôli nám.

– Ja už ani pri tebe neviem, kto som!

„Ach, ženy. A ich pohľad na život... ako taký... ma zabíja!"

– Bude podľa môjho! - vykrikuje.

A ona sa musí ovládať. „Koho som si to vybrala?"

Sú prízemní – dotlačení k prízemnosti, alebo je to iba štádium, ktorým si musíme prejsť všetci?!

„Viem, že už nie je závislý na mojej vagíne. Tak na čom je závislý?" - spýta sa „naša žena", a zabúda na všetku svoju hĺbku.

A on sa postaví k záchodovej mise a vykonáva malú potrebu. Dvere toalety necháva otvorené a ona počuje prúd jeho moču. Kýchne sa jej, ako pocíti nenávisť.

Počuje, ako mu praskne v ramene.

On ešte nevie, prečo mu prasklo v ramene. Je to len stratená láska, ktorá zostala v kostiach?

Stretnú sa im oči. Tento raz je v tom pohľade iba súboj.

Keď sa každý vzťah stane súdom dvoch životov:

– Poriadne si ho oklep... v mojom mene, - povie slová, ktoré musí povedať, aby sa cítila príjemnejšie.

Toto je dnešná pravda:

Neváži si, že je s ňou. Ďalej nie je potrebné zachádzať.

Kýchne sa mu.

Ešte stále kýchajú ako ľudia, ktorí majú kýchanie spoločné.

Ona teraz vie:

„Jestvovať sa oplatí... najmä, aby sme si boli vedomí svojho myslenia... a svojich právd. Aj to je zábavné, je to ako vedieť, že môžem prikázať môjmu mužovi, aby si otrepal penis aj za mňa... a tým môžem spôsobovať bolesť na oboch stranách."

– Nazdravie, - prinúti sa povedať, ale hlas jej preskočí.

A on už tak dávno nebol také bezsexuálne stvorenie, akým je dnes.

Príliš rýchlo k nej zdvihne zrak, a pohľadom zla a nepochopenia človeka človekom povie:

- Ďakujem.

Pozoroval každý svoj pohyb, a každý jeho pohyb súvisel s jeho myšlienkou.

Vlasy mu stávali dupkom pri každej nesprávnej myšlienke?

„Sú to len ľudia, ktorí ma stanovili a spravujú môj život“, - pomyslel si.

Bál sa svojich myšlienok a potreboval späť svoju manželku!

Nechce dospieť k rozhraniu, aby ľudia odsúdili jeho mozog na vymazanie. Pozrel sa von z okna po príchode z práce a uvidel svoju ženu, ako prichádzala domov z jej práce. Pozoroval jej krok.

Zdvihla k nemu zrak, keď sa na ňu pozeral dlhšie. Usmiala sa na neho.

Pichlo ho v ruke, ktorou ju kedysi udrel. Spomenul si na to. Vlasmi mu prešiel opäť akýsi záchvev sily. Poškrabkal sa na hlave, na zadnej časti, nad ľavým uchom. Silovo, rýchlo, nervózne, výrazne nechtami. A krátko. Musel si to uvedomiť.

Čosi ho zaboľelo hlboko vo vnútri, otvoril jej dvere.

- Nakúpila som ti pomaranče, - povedala mu a spomínaným nákupom si spravila deň znesiteľnejší, lebo konala pre niekoho, koho má rada: dobro.

Zobral do ruky pomaranč, ošúpal ho a vložil ho do rúk manželke.

– Ale ja nechcem.

– Dobro za dobro, - zašepkal.

Jemne sa usmiala, dotkla sa rukou pravého ušného laloka, akoby sa v nej „dobro“ pýtalo na svetlo sveta tým, že počula vetu manžela - a potom si založila prameň vlasov za ucho bez nejakého hlbšieho zmyslu.

– Tak potom si... dám... napoly s tebou.

Pobozkali sa na ústa, pri rozlúčke. Priatelia, muž a žena zo študentských čias.

Nikdy spolu nespali, ona chcela, ale on to vtedy bez lásky nedokázal.

Zaviedol ju do intelektuálnej kaviarne.

Bol to on, kto ju zoznámil s mužom, s ktorým mala najbúrlivejší vzťah.

Avšak ten muž bol demotivovaný spoločnosťou, ktorú videl - a nedokázal ju zniesť. A bol to iba sex, ktorý ich držal pohromade.

Teraz je šťastná, s mužom, ktorý nie je intelektuálne na jej výške, ale zavola jej, že kúpil kôš na pranie, že perie, keď ona sedí v intelektuálnej kaviarni.

Muž, za ktorého sa ide vydávať, prerobil celý byt, ktorý zdedili. Praktickosť, veď i filozofia 20. storočia bola prudko racionálna.

Občas je život taký, aký je jej život. Občas ste s tým, kto sa vie o vás „postarať najlepšie“, a vy sa naučíte prijímať „jeho schopnosť byť praktický“ ako čosi, čo sa zide, čo je na nezaplatenie voči všetkým, ktorí by vám zaspievali pieseň, o ktorú by už nikto nemal záujem... keďže všetko je posudzované podľa schopnosti prežiť – možnosti získať rešpekt v spoločnosti, podľa toho, či má alebo nemá muž budúcnosť v očiach ženy, ktorá prijíma, ak doba núti človeka „býť čoraz praktickejším v informačnom veku, kde selekcia je iba množstvo použiteľných informácií: vstup informácií – použiteľnosť informácií – schopnosť výstupu informácií – realnosť ich použitia pre societu – a potom si môžeme spievať piesne, ktoré vyznávajú hlbšie city, ktoré smerujú k spoznaniu, že život nie je samozrejmy“.

Často sme takí všetci:

Usadila sa uhl'adená, v čiernom kostíme, s brašnou, so striebornou korytnačkou s čiernym kameňom ako pancierom nad ľavým prsníkom. S červenými punčocháčmi a čiernymi topánkami.

Bola obdivuhodne zladená, a jej krása bola dych vyrážajúca.

Na nose nosila okuliare, ktoré podčiarkovali jej rozmer vzdelanej ženy.

„Prečo som si ju nechal ujsť?“ - spýtal sa „náš muž“.

„To, čo by som jej ponúkol, by ona uznala... Ona áno!“

Sedeli vedľa police, plnej kníh. Zrak jej padol na anatómiu, hneď na prvý okamih.

– Samozrejme, kam mi pohľad nepadne, anatómia.

Otočil hlavu k poličke, a tú knihu našiel jediným pohľadom.

Boli to priatelia, ktorí si toho predtým povedali o sebe veľa. Opäť sa pohybovali v rozmedzí „vlnovej dĺžky“, kde jedna veta bola za desať iných. Opäť sa dopĺňali.

Ako sa na ňu pozeral, rád by ju vymenil za svoju manželku. Len ho to napadlo. Nevedel, prečo ho to napadlo.

Usmiala sa, a začala rozprávať o svojom súčasnom živote, vzdialenom od hlavného mesta. Pri úvodnom slovo jej „vystrelil“ malíček, a on si toho všimol, avšak: nepozastavil sa nad tým. Niet sa na čim pozastavovať, každý vie aj v tejto kaviarni len to, čo má.

Puklo mu v pravom kolene. Puklo jej v ľavom kolene.

Chcel pri nej veriť na slobodu, ktorú jej poskytoval tým, že je pri nej teraz práve on?

Rozprávala o svojom zasnúbení, chytila si zasnubný prsteň.

– Som tehotná. Šešť týždňov, - a začala prstami ruky obchádzať po obvode zasnubného prsteňa.

Žmurkol obdivoma očami. Mal akúsi nepomenovateľnú radosť.

– Ženy ako ty by mali plodiť v tejto spoločnosti čo najviac detí.

A vôbec nemyslel na to, že on a jeho žena nemôžu zatiaľ splodiť potomka. A akejkol'vek spoločnosti je to viacmenej ukradnuté v najvyššom možnom zmysle toho slova.

– Som hrdá na to, aký svet si s ním dokážem vytvárať, - povedala niekedy v strede dialógu.

Zrazu mal pocit, že by mal o sebe povedať viac.

– A ja? Som v strede spoločenského rebríčka.

– Čo to znamená? - a trochu sa v jej otázke zháčila. Takéhoto ho nepoznala.

A on sa iba uvoľnene pousmial. Tá uvoľnenosť pochádzala z jej krásy a z toho, že bol hrdý, že je so ženou, ktorú môže považovať za reprezentatívnu, napriek tomu, že spolu zažili už toľko odviazanej zábavy.

– Ideš správnou cestou... - povedal jej a myslel to vážne.

– Ktorá cesta je tá správna? - spýtala sa, a chcela tým uvoľniť situáciu, lebo si pomyslela, že chce uvoľnenosť.

– Tá, po ktorej ideš.

– Ale to môže byť každá, po ktorej idem, či?

– Si tehotná, budeš mať muža, ktorý ti vie uvariť a upratať, a ty si prijala jeho lásku. Miluje ťa viac ako ty jeho?

– Mohla som mať inú cestu. Napríklad s tebou, - a pohladila si bruško.

– Miluje ťa viac ako ty jeho?!

– Nezamýšľam sa nad tým. Žijeme spolu. A funguje to. Najskôr som mala strach, že sa s ním nebudem mať o čom rozprávať, ale kúpil mi plyšového krtka a ja som si zvykla, že žijem s mužom, ktorý mi kúpil plyšového krtka.

– Váš vzťah je teda o plyšovom krtkovi.

– Presne tak. Vieš, kedysi som sa mu posmievala. V puberte. A pritom v štrnástich to bol môj prvý chlapec, s ktorým som sa držala za ruky. Ale nemali sme vtedy spolu nič viac, našťastie.

– Našťastie... - povedal akosi zamyslene.

Obaja si súčasne odpili z kávy.

- Je taký vyzretý, a toho plyšového krtka akceptujem. Je to absolútne v poriadku, je to milé, - a zastrčila si prameň vlasov za pravé ucho, rovnako ako všetky ženy, ktoré majú také vlasy ako **ona**.

Ona sa naučila niečo sama za seba, a bola prijatá v tom, čo zvládla aj pre potrebu ostatných.

A **on** v nej uvidel dospelú ženu, a **on** v nej uvidel rovnaký pohyb, rovnakú mimiku ako vo svojej žene.

17

Stretol sa so svojim otcom. Prekvapivo zašli spolu do kina. Už sa dlho nevideli – a zašli do obchodného komplexu, kde je kino iba ďalším postojom k životu:

Kúpiť alebo nekúpiť?

Niektorí však len kupujú a nepýtajú sa nahlas, čo nekúpiť.

Jeho otec mal chvíľu sám pre seba, práve nemal stálu prácu a nechcelo sa mu športovať – a našiel syna, ktorý stál pred výkladom s knihami. Len nedávno sa dopyčul, že vyšla nová populárna kniha o metafyzike. Nechcelo sa mu čítať, ani kúpiť tú knihu, hľadal iba jej obal.

„Náš muž“ bol práve každým človekom, ktorý patril tam, kde „je“.

A syn otca nemal žiadnu ženu, pre ktorú by mal stanovovať vlastnú existenciu.

Film sa ponášal na polovičku životov na planéte Zem.

Možno aspoň jeden človek v kine patril k tej druhej polovičke.

Keď film skončil, otec pri lúčení sa so synom povedal pokojne a vyrovnane:

– Iba som chcel vedieť, ako si ďaleko.

– Nič o tom, ako som ďaleko, sme si nepovedali.

– To netreba. Niekedy je to skôr na škodu. Niekedy stačí sedieť vedľa seba na takom filme, na akom sme sedeli.

– Pozdravuj matku, keď ju pôjdeš niekedy navštíviť ako priateľ.

A otec sa iba usmial, zastrčil kľúče do zapaľovania a otočil kľúčom.

Zaslúžené auto a zaslúžený film?

„Náš muž“ si to pomysel – a pomyslel si ešte dačo - v otázke:

„Milovať alebo nemilovať?“

Iróniou bolo, že nemal pevne stanovenú bytosť, ku ktorej by smeroval túto otázku!

18

V tento deň mal pocit, že prehliadol celú históriu, ako sa pozeral na svoju prvú milenkú, ktorú pomiloval po prvýkrát triezvy – a bez vplyvu marihuany.

Uvedomil si priezračne, koľko má rokov. Uvedomil si silu svojho penisu. Len význam plodenia mu cez históriu akosi unikalo. Bol ešte príliš mladý.

Milenka sa zobudila. Jej tvár sa podobala na tvár dievčaťa, ktoré videl včera vo filme. Alebo dievča vo filme sa podobalo na jeho prvú skutočnú milenkú.

– Chcem sa o to pokúsiť cez srdce, s tebou... - povedal jej, a ona sa rozhodla vstať – umyť si zuby.

– Chceš sa pokúsiť o čo? - začudovala sa. Pohládila ho po tvári, a usmiala sa ako žena, ktorá pochopila, že nie vždy musí chápať muža, vlastne v tomto prípade ešte chlapca, ak ide o jeho prvé slová v ráne, ktoré nasleduje po nočnom triezvom milovaní z oboch strán.

- Nejdeme si dať raňajky do bufetu? - radšej sa spýtala, keďže bola hladná a nechcelo sa jej nič pripravovať. „A on sa chce o to pokúsiť cez srdce, on asi dnes nebude nič pripravovať“.

Objal ju, ale mal pochybnosti, či ju naozaj miluje. Priťahovala ho ako žena, a to nesmierne, ale cítil, že to nie je človek, ktorý ho práve pochopil. A to bolo v jeho veku tak dôležité!

Kráčali okolo kvetinárstva, a jeho budúca žena - kvetinárka ho pozdravila. Pamätala si na neho.

Pamätala si na dievča, ktoré chcelo kvetinu podľa svojho sveta – a nedostalo ju. A ju to nesmierne zaujalo.

- Nekúpite slečne kvet? - spýtala sa veselo, a nebol v nej ani náznak „zachytenia okamihu, že ide o novú slečnu vedľa jeho boku“.

– Slečna, keď mi odpoviete, že či viete, čo znamená pochopiť to cez srdce... kúpim ja kvet jemu.

– No, možno myslíte tajomstvo lásky, ktoré je skryté aj tu, v každom našom kvete. A každý objaví len také tajomstvo lásky... akým je zvnútra... To som niekde čítala, - a pozrela sa do očí „nášmu chlapcovi“.

– A kde ste to čítali? - spýtal sa so záujmom, a pristavil sa pri ružiach.

– Kúpite? - zakontrolovala.

– Vyber si kvet, zaslúžiš si, - povedal svojej milenke, a žmurkol na kvetinárku.

– Zaslúžim si? - ale milenka prehltna, a rýchlo dodala: - Tak červenú.

Keď odišli, matka, jej šéfka v kvetinárstve povedala potichu - „našej žene“:

– Pekne si im to povedala, veď kúpili.

– Myslela som to vážne.

– No veď áno, veď som povedala, že kúpili z lásky... či z čoho to bolo... kvetinu.

Objednali si obyčajnú tresku a suchú bagetu. Platila milenka, lebo si vážila, že jej kúpil kvet, hoci:

– Musel si mi povedať, že si zaslúžim? Až tak okato?

– Dobrú chuť, - zažalal jej, chytil ju chlapčienky za zápästie, stlačil, pousmial sa, a myslel na slová kvetinárky – alebo na kvetinárku?

Ešte nevedel rozlíšiť potrebu od hlbšieho citu?

Treska mu chutila.

19

Nevedel zniesť svoju nečinnosť za pracovným stolom, aj keď plnil príkaz šéfa. Už roky nič nevymyslel. Dospel k rozhodnutiu, že musí naozaj konať.

Odišla mu vôľa sledovať správy o vývoji sveta. Teraz sa už necítil vyradený, teraz mal pocit, že sám vyraduje!

Záchranne si pomyslel, že by mal zavolať manželke, predtým ako urobí, čo už dlhšie plánoval.

Chcel napísať email najlepšej trestnej právničke (aj) v jeho štáte.

Túžil po novom bytostnom zachytení.

Ignoroval fakt, že tým porušuje pravidlá „kontaktov“ a získavania kontaktov.

(Vedome?) Ignoroval fakt, že kontaktuje človeka zo spoločenskej vrstvy, kam neprenikol.

Nemôže si pomôcť, nemôže obhájiť „lásku“ v sebe, nemôže si spomenúť, čo by obhájil, keď príde z práce domov.

Píše jej:

Vážená pani ( ),

keď sa nahne život človeka na stranu uvedomenia, kde si uvedomí, že „je“ a raz „nebude, pre toho, kto si zase uvedomí, že je“ a on precíti, že more za jeho jestvovaním si zobralo všetky otázky a odpovede,

*a on zostáva stáť nahý pri každom rozhovore,
pri každom prasknutí kostí – pri každej myšlienke, ktoré to prasknutie kostí sprevádza,
pri každom človeku, ktorý to prasknutie kostí vyvolá,
a opätovne pri každom ďalšom uvedomení, že sú ľudia, pri ktorých sa nám nadvihnú ramená s
posolstvom:
skús to lepšie,
nes svoju záťaž lepšie a zodpovednejšie voči iným, ktorých máš rád,
a že sú ľudia, pre ktorých budeme navždy vynechaní z púti a nášho osudu,
a napriek tomu tvoríme všetci čosi, čo si môžeme nazvať „ako globálne právo na odpoveď
a na spravovanie etického právneho košiara uvedomenia ľudstva ako takého“, tak práve vtedy
- teraz Vám navrhujem stretnutie na káve s niekým, s kým sa už nestretnete, s niekým, kto sa
Vám pozrie do očí s etikou práva muža a zaplatí kávu, a vašich pätnásť minút vo
vetách, ktoré poviete len preto, aby ste ich povedali s etikou práva ženy – a možno sa stretnú
na okamih dvaja ľudia, čím chcem povedať, že viac na okamih možno nejestvuje.*

S pozdravom,

a „náš muž“ napísal svoje meno.

Zazvonil telefón, volala jeho manželka, oznámila mu, že zostala nakoniec doma - chorá – s
ľadvinovou príhodou, a poprosila ho, či by jej nemohol kúpiť ľadvinový čaj.

Ticho zvesil telefón, a poslal email. Chytil si nos ako potápač, uvedomil si svoj pohyb, a
zapísal si, čo chcela jeho manželka.

Zajtra si nájde postaršie staré auto stáť pri práci s prepichnutou pneumatikou.

Ako z pneumatiky bude vyberať dlhý zahnutý klinec, ktorý sa nemal do pneumatiky dostať
inak, iba ľudskou silou, predsa len si pomyslí citom:

„Dúfam, že už je jej lepšie. Dúfam.“

20

Po prvýkrát sa s ním milovala z prinútenia, ale, samozrejme, nepovedala mu o tom.

Snažila sa, aby o tom nevedel, aby necítil to, čo cíti ona.

Dnes sa nútila jestvovať iba kvôli jemu – a v niečom jej to robilo dobre.

Chcela, aby cítil komfort. Túžila, aby mu dala zabudnúť na deň, v ktorom ho väčšina mužov *nad ním v ľudskej hre (ktorá nie je komédia, ani tragikomédia)* „dáva iba dole“.

Tam, kde pracuje „náš muž“ nesmiete povedať príliš, a iba málo z toho, čo pozná a vie – je použité.

Ona už rozumie, a chce mu povedať, aby neveril iba na víťazov a porazených. Vnútorne potrebuje, aby v ich vzťahu jestvovala aj láska bez súdenia, kto je víťaz a kto porazený.

Pobozkala ho na ústa skutočným bozkom ženy.

– Dnes si to urobila iba kvôli mne? - spýtal sa jej, hoci tušil odpoveď.

– Keď sa s tebou začnem milovať iba kvôli tvojej potrebe, dozvieš sa o tom...

– Nemiloval som s tebou iba kvôli mojej potrebe. Cítil som ťa v tom. Bytosť pre bytosť.

A ona cítila, že ju miloval ako zviera. Alebo to tak chcela cítiť?

– Miloval si ma s tým, že život nie je samozrejmý?

– Keď ťa budem zase milovať s tým, že... - hlboký nádych, výdych: - ...život nie je samozrejmý, dozvieš sa o tom ako prvá...

– Často nám musí byť jedno, že život nie je samozrejmý, keď žijeme medzi ľuďmi, ktorým je to jedno, - povedala, a on z nej vytiahol penis.

– Je mi ľúto, že... som ťa dnes miloval... ako to zviera... Neviem prečo som povedal... bytosť pre bytosť, keď som to dnes necítil. Možno som chcel byť k tebe iba... - ale nemohol si spomenúť na to správne slovo.

21

Na pohrebe jedného z priateľov, ktorý spáchal samovraždu, sa nikto neodváža povedať protestné slovo proti „nastaveným pravidlám“ hlasnejšie ako to hovorieval mŕtvy.

„Náš muž“ mu nemôže odpustiť zánik.

Bol to muž, ktorý sa zamýšľal nad tým, ako bude svet vyzerat' o päťdesiat rokov. Mal všeobecný prehľad o ekonomike, politológii, psychológii, filozofii – a nedokázal si pomôcť. A čo je horšie, v jeho okolí nikto nič nespozoroval.

„Naša žena“ si pomyslí:

„Prešiel drilom spoločnosti, a zostal v ňom taktiež uväznený. Nedokázal sa oslobodiť vo voľnom čase, a nájsť vyjadrenie, ktorým by si spríjemnil svoj život. To dobro, ktoré kedysi šíril, v ňom vyhaslo, a on už nebol schopný šíriť zo seba diela, ktoré by obsahovali tú všeobecnú pravdu... Ako bol starší, čoraz vyhorieval, a ostatní to prijali ako normálne, správali sa podľa neho, veď všetkých živil.“

Vnútorňý rozklad sa nedá zastaviť, ak mlčíte. Ak (čokoľvek) netvoríte, ak si nepomáhate akciou – reakciou. Ak už nemáte chuť na ostatných ľudí.

A možno stratil iba svoju vnútorňú silu, možno prestal hlbšie milovať – a ono to udrelo presne a cielene.

Je potrebné si však dávať pozor na emocionálne pasce. Jeho manželka plače nad hrobom inak ako ostatní.

Zrazu vykrikuje:

- Ty bastard, všetko si si stiahol na seba. Ale čo my?!

Zavretá truhla však nevidá žiadny zvuk. Hoci každého človeka niečo prežije. Všetky kabáty, ktoré nosil, napríklad.

A jeho jedinú dieťa, syn, hodí na truhlu kúsok hlíny s kamennou tvárou.

Samovraždu chápe ako zbabelstvo.

„Veď zomrieť nie je nič veľkolepé, to dokážu nakoniec všetci..." - pomyslí si to, čo si pomyslelo už toľko ľudí.

Teraz je to však iba jeho myšlienka a jeho pocit. Ešte raz, tak ako pri každom - iba a iba jeho.

„Náš muž", aj keď naozaj ešte dlho nedokáže – hlboko - odpustiť, si pomyslí po vzhladnutí potomka mŕtveho priateľa:

– Snáď mu niekedy odpustí...

A „naša žena" po odchode z cintorína ticho pošušká mužovi:

– Myslíš si, že mu bude odpustené?

– Ľudia sú nevyspytateľní...

– Je to len o ľuďoch?

A „naš manželský pár" si všimne manželku a syna zosnulého, ako nasadajú do automobilu, ktorý im kúpil samovrah.

Nad predným sklom auta preletí obyčajný vrabec. A potom zrazu celý krdeľ.

22

Rozmýšľal, prečo ho jeho manželka nedokáže podržať v jeho úvahách a nových snoch, predsavzatiach.

„Našej žene“ prekážalo, že nešli na dovolenku. Už nepotrebovala vidieť celé more za existenciou svojho manžela, už viac potrebovala skutočné more, v ktorom by sa mohla okúpať.

Stáli v potravínach, kupovali potraviny na sobotný obed. Stretal známych ľudí, na ktorých nemal chuť, o polovičke z nich dobre vedel, že ho predbehli.

Zdravil ich so smutnou tvárou. Niektorí sa pristavili a spýtali sa „ako sa máte?“

A oni odpovedali: „máme sa ako ľudia, ktorí berú život, taký aký je“.

Ešte aj táto odpoveď bola pre niektorých „príliš“, a okamžite, ako sa s nimi rozlúčili, ich ohovorili.

Každý komentuje odpovede tých, ktorí vedia o moriach a nie sú pri nich, len podľa jeho schopnosti „dostať sa k moru“ a tým dať odpoveď na chod sveta vo svojich očiach. Pretože more je predsa skutočné, až keď sme pri ňom!

Vedela, že bude variť a nechcelo sa jej. Dnes mala pocit, že strávi hodinu pri niečom, čo je potom vybavené za desať minút. A tak stále dokola.

Keď však stála v kuchyni, a on čistil zeleninu, už sa tak necítila, a cítila blízkosť, človek pre človeka, čo ju opäť zachraňovalo.

– Pôjdeme o rok k moru? - spýtala sa skôr, ako stihla zabrániť otázke, ktorá ju predbehla, a ona vystrelila nechcený šíp.

Niečo teda naozaj potrebovala, a našla pre to meno.

– My sme v mori neustále... - odpovedal, a ona už ani nehcela vedieť, ako to myslel. Jeho vety boli pre ňu často už len trápne frázy. Okamžite stratila cítenie: človek pre človeka. Okamžite sa vrátila k uvedomeniu, že varenie nie je jej srdcovou záležitosťou.

Pozrela sa mu do očí, a uvidela iba muža s jeho potrebami. A kde sú jej potreby? A kde je to, čo chce ona?!

Niečo zapípalo v jeho staršom mobilnom telefóne. Zrejme ho omylom stlačil, pretože na jeho displeji svietila dvojka. Zdvihol hlavu k jeho manželke. Cítil sa ako večná dvojka pri pohľade do jej očí. Prasklo mu v ramene.

– Prečo? - spýtal sa.

– Preto, - odpovedala.

„Čo ku mne naozaj cíti, ak mi praská v kostiach pri pohľade do jej očí?“

Takmer čosi v sebe nezniesol, a mal chuť hodiť o stenu stoličku.

– Chod' si zabehnúť, to pomôže, - jej hlas nebol hlasom nepriateľa, keď od neho prijímala

zeleninu.

Skúmal jej tvár, ale nakoniec súhlasil iba kvôli sebe samému a kvôli tej stoličke, lebo ju kúpil za svoje a nepotreboval ju rozbiť.

- Ja naozaj potrebujem to more... - povedala, ako sa obúval.
- A ja neviem znieť to moje more... - povedal, ako otváral dvere.
- Už len naň zabúdaš...

23

Už dlho nepobozkal žiadnu ženu, žiadneho človeka.

A jeho žena je už navždy vystavená chorobe mozgu. Už netuší o svojom ja?!

Nedokáže ju pobozkať, nenapadne ho to.

Koľko ľudských bytostí nebolo v živote nikdy pobozkaných? A prečo? A koľko životov sa kvôli tomu naozaj stratilo?

Už nevie, že čím viac žil a čím viac sa odovzdával radovánkam, tým menej mohol precitovať a vnímať, že život nie je samozrejímavý?

Tak, a teraz... sa odhodláva k nej nahnúť. Chce ju pobozkať, ona sa však inštinktom bráni.

Zakričí na ňu:

- Povedz mi pravdu! Ty mi môžeš povedať, prečo som... a prečo stále si! Ty už to predsa vieš!

Ona iba prekvapivo pokrúti hlavou, on v tom vidí iba reflex, ona však krik počula, len nikto nevie, ako ho jej mozog... *ona?* - vyhodnotila, a z úst jej vyteká slina. Utrie jej ju.

- Stále si jediná. Až teraz si jediná. Ale za život nie je žiadna špeciálna cena!

24

Za posledné úspory si kúpili chatku, a rozhodli sa ju upratať, obrezať stromy, pokosiť trávu.

Predtým nikdy niečo také nerobil, a tak musel prejsť všetkými štádiami „novej práce“. Musel prejsť na staré kolená zase všetkými psychologickými bariérami, ktoré otvárajú poznanie „novej činnosti“, lebo nebol zvyknutý na fyzickú prácu.

Ona mu konečne držala stranu, keďže videla za jeho prácou nejaký zmysel, možnosť získať vnútorný pokoj.

A on to cítil, jedna jeho strana za to d'akovala, tá druhá bola z toho nervózna. Sústredil sa však na prácu, ktorá ho vyslobodzovala.

Nezamýšľali sa nad tým, že peniaze už majú len na život z rúk do úst, chatka a možnosť „zabudnúť“ činnosťou na všetko, čo je okolo“ boli všetkým, čo práve potrebovali, aby ju on mohol slobodne pohľadiť po kolene pri pracovnom chatkovskom obede a ona odpovedala chytením ruky, ktorá hladila.

Činnosť, ktorá vtlačá charakter do človeka a dáva mu taký pohľad na svet – a on to konečne prijal, lebo už aj on pracoval na vlastnom.

A ona už prečítala všetky romány z edície „svetová literatúra“, už viac nechcela čítať, už chcela byť iba s ním, pokiaľ má činnosť, ktorá mu zabraňuje upadať.

Už vedeli: nič viac nebude ako to, že žijú ešte aspoň na okamih.

Keď zrezával jeden z posledných konárov, povedal jej s hlasom pravdivého muža:

- Nikdy som si nemyslel, že to môže byť tak náročné, ale som šťastný.
- Našli sme niečo, v čom môžeme byť šťastní.
- Je to tak jednoduché, je to tak pravdivé.

Večer zobral liek na prostatu, a ona zobrala liek na srdce. A pokúšali sa zaspať, ale nakoniec sa ešte chvíľu rozprávali:

- Opäť mám pocit, že môj život sa v niečom začal.
- Zase mám potrebu pobožkať ťa. A byť pri tom sama sebou.

25

Potratila, sedí pri jej posteli. Najskôr nevie, čo by mal povedať.

Cítila, že stratila celú svoju existenciu.

- Dnes, keď som kráčal k tebe, uvidel som za všetkými stromami, za všetkým živým celý ten život, ako je to všetko so všetkým poprepájané, uvidel som Zem, precítil som Zem. A uvidel som tvoju tvár.

- Stal si sa teda aj mnou? Matka je matka, Otec je otec.
- Prosím? - nech by povedala čokoľvek, vydržal by držať jej ruku. - Vidíš za materstvom polovičku života Zeme a za otcovstvom druhú polovičku... Tak si to teda myslela?!
- Hovoríme ešte chvíľku o niečom, pričom nebudem musieť vedieť... Nie sú žiadne polovičky, je len jeden život. Každý jeden život.
- Všetko je prepojené.
- Nášmu mŕtvemu to môže byť jedno. Ten už nie je prepojený s ničím.
- Bude iné dieťa.

– Toto nie je dialóg, pri ktorom by som nevedela... Povedz mi radšej niečo o tom prepojení. Ale on chcel hovoriť o dieťati a o príčinách potratu – čím menej chcela a potrebovala ona - musel sa ovládať. Cítil v sebe veľkú emocionálnu bolesť a vedel, že ona cíti ešte väčšiu.

Zrazu povedal:

- Boli sme blízko, - a samovoľne sa chytil za srdce.
- K čomu, prosím ťa? - spýtala sa akosi vystrašene, lebo vedela.
- K novému životu.

A ona sa neovládla, a strelila mu silnú a neovládanú facku. Nestihol sa uhnúť – nedokázal sa uhnúť – nechcel sa uhnúť?

Objal ju, ona sa mu v náručí obyčajne rozplakala.

- Sľubujem, bude iné dieťa, - zašepkal jej.
- Ale ty si iba muž... - odšepkala mu.
- A ty si iba moja žena. Moja matka príroda.

A ona sa rozplakala ešte viac, objala ho ešte silnejšie.

- Kto... mi... môže... zobrať... právo... na dieťa? - spýtala sa pomedzi vzlykot.
- Ono sa to deje, a my sme len v objatí... - odpovedal jej, a objal ju silnejšie.
- Potrebujem tvoj bozk.

Pobožkal ju a necítil za tým bozkom celú existenciu.

- Pobožkaj ma ešte raz, božkaj ma až dovtedy, pokým nenájdem to, čo som stratila s tým dieťaťom...

26

Niekde sa rozpútala vojna, a ľudia zabíjali ľudí ako veľakrát predtým, ako veľakrát potom. Na raňajky mala chleba s rajčinou a mladou cibuľkou.

Teraz stála pred deťmi, veď bola učiteľka, jedna z mnohých, a opäť: ako veľakrát predtým, ako veľakrát potom – nebola ani prvá, ani posledná v otázke: „ktorý z mojich žiakov má najkvalitnejšiu bytosť, keď niekde zúri ďalšia vojna?“

„Čo ešte môžem ovplyvniť, a čo už nie?“

„Nechcem skloniť hlavu pred ďalšou vojnou“ – a v žalúdku pomaly trávila tú rajčinu:

- Deti, ako môžeme zabrániť vojne, ktorá práve zúri? - spýtala sa a naozaj chcela bojovať, hoci sa jej práve „mierne grglo z raňajok“. Bola v tej otázke tak úprimná!
- Môžeme sa modliť, - povedal ktosi a myslel to vážne vo svojom detskom svete.
- Malo by sa rokovať... Každá vojna má tých najrozumnejších.

– Ten, kto je silnejší... by mal byť ešte silnejší... aby rýchlejšie vyhral... a tým ušetril obeť...

„Takto sa nikam nedostaneme“ – pomyslela si, ako si vypočula všetky odpovede.

Objavil sa v nej záblesk potreby po káve. Vrátila sa však čo najrýchlejšie k vojne.

– K vojne vedú len ľudské záujmy a potreby, - ale zasekla sa, pretože zrazu nevedela, čo by deťom mala povedať o vojne, ktorá prebiehala, celkom sama za seba – aby to neboli len prázdne frázy.

Otočila sa ku káve, ktorú mala položenú na stole. Odpila si. Uvedomovala si svoju potrebu. Ale nedokázala proti nej zasiahnuť, lebo nechcela. Lebo kávu „milovala“.

A ani jedno z detí si neuvedomilo - keďže pre väčšinu detí je život tak samozrejmý - že ich učiteľka je vo vojne s jej potrebami. A často si to neuvedomovala ani „naša žena“, to uvedomenie prichádzalo až v okamihoch, kedy jej potreby začínali siahať na komfort dňa.

Zrazu mala potrebu zakričať:

„Všetci sme tak smiešni vo vojnách, v ktorých nám ide o tak samozrejmé položky. Sama sa podieľam na učení detí pre svet, v ktorom ide o rozdaný poriadok a len tí najsilnejší, najživotaschopnejší budú môcť neskôr povedať vetu, ktorú som ešte nepočula... veď staré pravdy sa nikdy nedajú prečítať celé. Môj život nestačí na obsiahnutie pravdy ľudstva, ale keď sa milujem s manželom, som každou ženou histórie, pretože poznám históriu a nemôžem si spomenúť zatiaľ ani na jednu revolúciu, v ktorej by najkvalitnejší kričal spolu s najživotaschopnejším dlhšie ako po prvé „kto z koho“. Keď sa pozerám na deti, chcem vidieť niečo viac, ale nemám k tomu priestor, ani čas.“

Bol to dlhý bolestivý prúd myšlienok!

Odložila kávu a to, čo zakričala vo vnútri jej príde tak zbytočné pre deti, ktoré videla. A tak im povedala mierne roztraseným hlasom, skrývajúcim vnútorné rozpoloženie:

– Najlepšie, ako by sme zabránili vojnám, dokonca aj tej, ktorá sa práve odohráva, je otvoriť si ďalšiu učebnicu, aby sme sa dozvedeli niečo nové, lebo vojny vznikajú a zanikajú pre poznanie a nepoznanie ľudstva, a pre všetko, k čomu môže preniknúť každý sám o samote, ak sa bude učiť... pre svoju kávu... Prepáčte, pomýlila som sa. Chcela som povedať... keď sa bude učiť pre svoju hlavu.

A niektoré deti sa začudovali, niektoré sa pousmiali a niektoré sa rozosmiali celkom nahlas. Opäť mala chuť odpiť si z kávy.

Tentokrát to neurobila, a sústredila sa na výučbu - už podľa osnôv.

27

Boli ako každý iný pár, na výlete pri jazere v hlavnom meste.

V strede jazera, na umelom ostrove, sa plavila osamelá labuť.

Pozerali sa na ňu a ona nevedela, čo sa mu preháňa hlavou pri pohľade na tú labuť, on bol na tom rovnako. Obaja sa zamýšľali nad otázkou, čo má v hlave ten druhý pri pohľade na osamelú labuť, ktorá sa medzičasom zahнала po čajke, ktorá jej narúšala teritórium. Čajka neodletela, iba poodletela trochu stranou.

Nikto z ľudí sa nezamiloval do labute, ani do čajky. A oni dve sa taktiež nemilovali.

Navzájom sa už potom nevšimli.

A okolo prechádzali ľudia, niektorí skláňali hlavy, niektorí sa pozerali doprava, niektorí doľava, niektorí hore.

Oni dvaja nepočuli rozhovory ostatných, dnes im iní ľudia neprekážali. Prijímali ich len ako kolorit, ktorý bol porovnateľný s osamelou labuťou a s čajkou, už nenarušujúcou pokoj labute.

A mlčali, keď si všimli dvoch uhynutých rýb, ktoré boli otočené hore bruchom pri brehu. Vtedy sa v ňom niečo prebudilo, už nemal taký ľahký pocit, už sa mu držala jej ruka inak ako pred chvíľou.

Uvedomil si, že chce vidieť radšej niečo živé, a tak hľadal pohľadom labuť.

Ona si uvedomila čosi veľmi podobné, a tak hľadala pohľadom - nezávisle na svojom mužovi - čajku.

Obidvaja uvideli v rovnakom okamihu obidvoch vtákov, keďže sa nachádzali veľmi blízko jeden pri druhom.

– Nie je tá labuť pekná? - spýtala sa.

– Krásna. Len ktohovie, kde má partnera.

– Možno je sama.

– Má tam čajku.

– Čajka jej stačiť nebude. Už ju raz odohnala.

– Ale sú tu spolu. Na svete.

Držanie „nášho páru“ sa týmto stalo silnejším. Zabudli na mŕtve ryby.

28

Nebolo ľahké pre neho zobrať ju na úvodné rande, keď v podvedomí ešte stále myslel na prvú milenkú, s ktorou sa dvakrát miloval aj úplne triezvy.

Avšak už to nechcel ťahať iba cez fyzickú potrebu, a zoči-voči milenke sa nedokázal pohnúť smerom, pri ktorom by miloval aj ako drží kávu, ako pije kávu.

Priťahovalo ju, že ho videla s inými ženami a úvodné stretnutie si vysvetľovala len ako zábavu, ktorá jej môže dať na chvíľu zabudnúť na zacyklený svet v kvetinárstve jej matky.

Jej matka prijala svoj svet, a v kvetinárstve sa nenudila.

„Naša žena“ ešte očakávala pod prúdom spoločnosti, ktorá diktuje témy, stále nové scény, jej osobnosť nebola ešte uzavretá. Mala pocit, že svoju osobnosť nechce nikdy nechať uzavrieť vo svete všetkých celosvetových kvetinárstiev.

Nechcel jej kúpiť kvet v kvetinárstve jej matky, hoci prechádzali okolo.

Dcéra slušne pozdravila matku. On odzdravil podobne, a v okamihu pohľadu do očí jej matky, pocítil v sebe sexuálnu energiu.

Čosi sa v ňom lámalo, „naša žena“ ho priťahovala, len ešte nevedel, čo by na nej mohol mať rád, zatiaľ v ňom bola iskra, ktorej sa cez ňu dostávalo vyjadrenie.

Bol príjemne nadšený jej držaním tela, jej vôňou, jej schopnosťou „byť prítomná“ – a tým, že si nevyžadovala pozornosť, a počúvala v rovnováhe s tým, koľko hovorila.

- Si pekná žena, ale či si krásna ešte neviem... - povedal jej, a prešiel si prstom po mihalnici pravého oka.

– V čom je rozdiel?

– Krásny by mal byť človek aj zvnútra, nielen zvonku...

– Áno, ale každý má predsa toľko zvláštnych a pochybných vlastností, o ktorých sa dozvieme, až keď sme s ním dlhšie. Milovať sa dá však všetko, a v tom je tá záhada.

– To bolo celkom rozumne povedané.

– Nekrič hop, kým si ešte nepreskočil.

Rozhodol sa ju zobrať na módnu prehliadku, jednak preto, lebo on sám ešte nebol na žiadnej módnej prehliadke, a mal tú možnosť dostať sa tam zadarmo, jednak preto, lebo jej chcel ukázať s ním niečo, čo by inak nevidela. A bol pyšný najmä na to druhé.

Extravagantná prehliadka, miesta mali až v poslednej rade, ale sedeli medzi ľuďmi, ktorí vedeli povedať áno a dostať za „áno“ len taký účet, na ktorý majú srdcom, ohňom v sebe, v bankách, v pravde, ktorá bola za pravdu uznaná – a pritom boli zároveň spoločnosťou, ktorá sa zahrála s ich dušam len natoľko, nakoľko sa oni zahráli s inými ľuďmi.

Nechcel jej ukázať svet, ako ho vidí on, chcel jej ukázať svet, ktorý jej môže ukázať.

Pri pohľade na modelky si občas pomyslel, ktorá by z nich taktiež povedala: „nekrič hop, kým si ešte nepreskočil“.

Pri pohľade na predvádzané modely, v nej začínalo rotovať príjemné vzrušenie a malá predstava: „ako by som sa cítila v tomto úbore ja, ako by to prijímali ľudia na uliciach, v kvetinárstve?“ – a prišlo jej to úsmevné. Mala potrebu chytiť ho len tak za ruku, lebo cítila vďačnosť, ale vydržala, chcela, aby to urobil prvý on.

Zrazu jedna z modeliek odpadla, tlak a príliš úzke šaty, a deň, na ktorý by chcela zabudnúť – koľko dní v jej existencii bude ešte takých, na ktoré by chcela zabudnúť? - ľudské oči sú nevyspytateľné, oči publika vedia všetko, čo vedia aj naše oči.

„Naša žena“ reflexívne chytila „nášho muža“ za ruku v okamihu pádu bezvládnej modelky na predvádzacie mólo. A ten jej dotyk prijal, pozrel sa na ňu a videl, ako bojuje, ako padla spolu so ženou na móle. Cítil, ako veľmi potrebuje ľudský dotyk.

A pri odchode z prehliadky, sklonila hlavu k zemi a povedala ticho:

– Tak som si náš prvý dotyk nepredstavovala, ale už sa stalo.

– Nedá sa to zmeniť. Už môžeme zmeniť iba náš druhý dotyk, - a chytil ju za ruku. Ona opätovala. - A už nezmeníme ani ten. Teraz už v poriadku?

– Áno, - povedala s úsmevom. - Ďakujem.

29

Je zhrozený, keď sa pozerá na mladomanželku, stojac v uvedomení, že „jeho“ firma je absolútne podriadená rozvrstveniu charakterov, tak ako život sám – a ľudia, ktorí ustáli... chod vecí – chcú počuť, že jestvuje aj férové ustátie chodu vecí – ale čo je to férovosť, a kde začína nadhľad a kde začína podhľad – kde sa začína právo na ľudský názor a kde to právo končí, ak ide o pravdu peňazí a klamstvo peňazí. Etika úspechu jestvuje, a doba, v ktorej žije sa ňou riadi – viac ako si myslel, keď sa po prvý raz miloval celkom triezvy.

Vie, že nikto z ľudí, ktorých vidí, si život sám nedaroval. A preto mu príde všetko akési neúplné.

Jeho najhoršie predstavy zvíťazili spôsobom Pyrrhovho víťazstva. A iróniou je – musí pracovať o to viac, aby prekonal uvedomenie Pyrrhovho víťazstva.

On chce pracovať, on potrebuje peniaze pre svoju ženu, a ona potrebuje peniaze pre neho, aby vo voľnom čase mohli využívať pravdu a klamstvo spoločnosti iba vo svoj prospech. A aj oni o tom vedia, keď chcú, keď im to vyhovuje – a nevedia, ignorujú, keď im to siaha na vnútorný pokoj. Ešte si to môžu dovoliť, ešte sú mladí – tak môžu?

Už neverí v ponúkané duševné cesty, už neverí, ako povedal jeho veľký šéf, v slepé uličky pre ľudí, ktorí nemajú na to „byť naozaj úspešní“. Je zhrozený, a čosi ho zvnútra stále nesmierne bolí pri pohľade na jeho mladomanželku.

Prechádza ním vlnobitie: od najväčšej potreby udrieť do stola, až po najbrutálnejšie milovanie, on naozaj potrebuje ženu v nej až týmto spôsobom.

Pochopil hierarchiu sveta, ale skutočné pochopenie prichádza s úspechom a v poznaní a v uvidení tých najvyšších poschodí naživo, pretože všetko ostatné sa dá tak ľahko zabudnúť, alebo vyhnať z hlavy.

Jeho veľký šéf, ktorý mu rád rozpráva o pyramidových ekonomických hrách známych štátov, ho pozval na „globalizačnú“ firemnú večeru – a on vie, že nemôže odmietnuť, on opäť tuší, že všetko čo povie bude akési neuvolnené, pokiaľ sa uvoľňujúco spoločensky nepripíše. A potom povie:

- Všetky tie nápoje, a všetky tie pyramidové hry s našimi dušami, alkohol je v našich podnikoch drahý ako stolová minerálna voda.

A už tuší, ako sa jeho šéf rozosmeje a povie mu:

- Tu to máš vlastne zadarmo, tu môžeš byť sebou, tu sme si postavili svoju vlastnú skutočnú duševnú pyramidu.

A jemu v tej vete bude prekážať to „vlastne zadarmo“, len nebude mať o tom zase raz komu povedať, pretože jeho žena rada prijme hru, napriek všetkej jej sčítanosti, hru, do ktorej sme všetci tlačení.

Preberie sa zo zamyslenia sa, a naozaj si uvedomí, že sedí na tej večeri. Počuje svoju manželku ako mu veselo a nadšene hovorí:

- Že duševná pyramidová hra? Ale veď život je lepší ako monopoly, čo neviete?

A jeho veľký šéf sa rozosmeje a potľapká viac ako priateľsky „nášho muža“ po pleci. Nie sú priatelia.

30

Strhávala v práci vystavené plagáty pre deti. Zrútila sa pred ľuďmi, nekričala, len strhávala vlastný produkt práce, o ktorý sa žiadne deti nezaujímali, hoci opisovala históriu v zábavnej forme.

A nikto ju nezastavil.

Jedno z detí zatlieskalo.

Ona sa k nemu otočila a pokojne povedala:

- Keď pochopíš, že o všetkom rozhodujú ľudia, a to, čo vy dnes nečítate, by vám mohlo pomôcť, ale vy to iba ignorujete, a pritom by vám to malo dať tak veľa... A tak je to so všetkým medzi nami.

Príliš veľa dobrej práce zostáva mŕtvej.

Dieťa prestalo tliekať.

– Pozrel by som sa...

– Už je to mŕtve, - a dokrčila v rukách papier.

A z dospelých stále nikto nezasiahol, „naša žena“ bola ešte stále nevyhorená bytosť, ktorá túžila upozorňovať na svoju pravdu pred inými bytosťami, ktorým túžila otvárať oči na základe faktov, ktoré sa šírili z histórie.

Veľmi ťažko sa jej priznávalo, že len veľmi málo detí má záujem poznať, čo je ľudstvo zač. Dnes nevidela ani jedno! Možno nechcela vidieť ani jedno.

Čosi v nej potrebovalo naozaj zabiť jej prácu, ktorú nazvala:

„Veľké pravdy a veľké klamstvá histórie,“ - a bol to v skutku názov len a len pre deti, alebo sčasti aj pre jej pracovné šťastie?

Čosi v nej sa trhaním vyslobodzovalo, ako sa vyslobodzujeme klamaním, bitkami, pitím, zúrivým sexom, uzavretím, sebestrednosťou, demagógiou pred tými, ktorí su ľahko ovplyvniteľní! Áno, už aj ona niečo z toho spoznala.

Bola v stave, v ktorom ani ona už nevedela rozlíšiť svoju stavbu dobra a zla, ktorú mala v sebe vystavanú.

Práve neuznávala dobro a zlo, práve chcela uznávať fakty histórie!

Možno povýšila svoju prácu nad prácu ostatných, a nevedela zničiť, čo musí zničiť každý priemerný človek, ktorý chce žiť a občas povedať svoj názor.

Niektorí dospelí dokonca s akousi tichou radosťou pozorovali malé zrútenie kolegyne.

- Túžim iba vidieť výsledok svojej práce, - povedala zrazu s pocitom blízkosti svojej „pracovnej priateľke“, tá však odvrátila zrak. A rozhodla sa bez slova zbierať zbytky plagátov, ktoré „naša žena“ pustila z rúk.

– Ale my sme to chceli vidieť! - zakričalo jedno dievča len kvôli „našej žene“.

– Už je to mŕtve, - zopakoval jeden chlapec po „našej žene“ bez toho, aby cítil a vedel to, čo **ona**.

Ona sedí pri matkinej posteli, matka zomiera. Ani raz nemá pocit, že by pri zomierajúcom zabíjala čas.

Jej matka povie s vypätím:

- Kvety už ľuďom nepredám. Robila som to rada. Videla som, kto kupuje pre šťastie, kto z povinnosti.

A ona nevedela, čo má povedať. Spomenula si, ako v matke videla človeka, ktorý robí len to najnutnejšie, aby prežili. Necítila z nej lásku ku kvetinarstvu, lebo sa sústredila praveľmi na svoj svet. Vtedy však bola mladá a nútila sa stáť v kvetinarstve a cítila, že tam zabíja drahocenný životný čas.

Teraz by darovala matke nejaký čas, ale nevie ako.

A jej manžel sa vyhýba „smrteľnej posteli“. Často sa zdrží len veľmi krátko. Stretnú sa mu oči s jej matkou, a nemajú si čo povedať. Len si kývnu hlavami.

On má bolestivý pocit:

„Majú sa ľudia o čom rozprávať, keď príde na smrť?“

Nič veľké k nej necíti, je to pre neho cudzí človek, hoci keď príde na kontakt so smrťou a na stretnutie s tvárou človeka, ktorý odchádza, nikto nie je cudzí na krátky záblesk večnosti. Krátky záblesk však rýchlo pominie, a „náš muž“ chce žiť o to viac, chce cítiť, že nemrhá časom, že je potrebné riadiť a spravovať kvetinarstvo.

– Nikdy nezabudnite predávať kvety s láskou ku kvetom rovnako ako k ľuďom, inak predaj kvetov nemá žiadnu cenu, - chrapľavo prednesie matka, a nikto nesúdi, či tomu naozaj verí.

Ale prečo by mal človek pred smrťou hovoriť vety, ktorým neverí?

A on si pomyslí:

„Ku kvetom môžem pocítiť záblesk čistej lásky, k ľuďom už nedokážem. Vlastne dokážem cítiť čistú lásku k mojej žene, keď s ňou nie som. Vo chvíli, kedy vstupuje do miestnosti, keď je pri mne, keď sedí pri posteli svojej matky, už nedokážem cítiť čistú lásku, už som ju pomiloval a miloval aj ako človeka, aj ako ženu, aj ako predmet, aj ako nepriateľa. Snád sa to bude ešte vyvíjať, avšak teraz: možno sa snaží vrátiť späť to najlepšie zo seba svojej matke, teraz musím vydržať.“

– Včera sa predalo najviac kvetov za celý mesiac, - vyletelo z „našej ženy“ a konečne povedala vetu, ktorú naozaj chcela povedať.

– Koľkým ľuďom sme tým naozaj pomohli? - spýtala sa bolestivo matka. - Teraz už nejde o peniaze, kedysi mi išlo, boli dni, kedy som tam stála iba kvôli peniazom, ale čím som bola staršia, tým viac som si vážila... vzťahu kvet-človek.

A on zomierajúcej nedokázal povedať, že ešte nezaplatili nájomné, lebo kvetinarstvo zatiaľ ešte nestihlo zarobiť samo na seba na tento mesiac. A brigádnička dnes na protest kvôli meškajúcej výplate neprišla do práce. Musel zaskočiť on, pričom na záver dnešného dňa kvety už len nenávidel.

32

Má dohodnuté stretnutie, konkurz do práce. Kontakt – priateľ, s ktorým si občas povedali aj viac ako len „dobré vety“, ho vykreslil ako odolného človeka, ktorý má čo ponúknuť.

Do kancelárie s ním vojdú dve ženy, špecializované na posudzovanie ľudských schránok, ale iba v rozmedzí ponuky a dopytu pre požadované schémy práce.

Sú to mladé ženy – a on je mladý muž.

Jedna z nich je príťažlivá, druhá nie. Pre neho.

- Tak čo nám môžete ponúknuť?

„Náš muž“ prechádza manželskou krízou, a včera sa po celý večer hádal s „našou ženou“, udobrili sa až zúrivým sexom, potom stíchli.

Nestihol sa pripraviť na konkurz, dokonca ani nevie, na akú pozíciu ho odporúčal priateľ.

Nedokázal ho počúvať v telefóne, a z nevysvetliteľných príčin mu to nepovedal. V tomto svete sa dá údajne väčšina „deja, príčin, následkov“ vysvetliť. Nepočúval, keďže rozhovor bol po prvom zúrivom koite a on sa nedokázal sústrediť na nič, žena mu vysúložila mozog z hlavy.

Nasledoval aj druhý, po ktorom mu jeho žena povedala:

- Tu prácu potrebuješ. Dúfam, že som ťa dnes šťastne pripravila.

Po druhom „milovaní“ sa cítil ako po znásilnení. Aj keď mal dostatočnú erekciu, miloval ju len kvôli nej, a „vnikal“ do nej ako muž, ktorý sa miluje „pretože to tak musí byť pre celý vesmír“. A ona o tom vedela!

...avšak priateľovi „potrebuje dokázať“ aspoň akú-takú vďaku tým, že príde na čas. Chce sa správať podľa pravidiel, lenže budova v ktorej sedí, miestnosť, v ktorej sa nachádza, mu nevyhovujú. A jeho myslenie je milióny kilometrov vzdialené od myslenia dvoch žien, sediacich oproti nemu.

- Môžem ponúknuť iba sám seba so všetkými svojimi zápormi a kladmi.

Ženy sa pozerú jedna po druhej. On sa čoraz viac pozerá po žene, ktorá je príťažlivá. V jeho

cíteniach, potrebách a uvedomovaní si situácie nie je ani náznak vnímania sexuality. Len sa mu na ňu pozerá príjemnejšie, nie je pre neho sexuálnym objektom, veď potrebuje novú prácu, keďže v starej práci už nedokáže „fungovať ako človek“.

- Potrebujem získať novú spoločenskú hodnotu, a mám pocit, že vo vašej firme mi to umožníte lepšie ako v mojej starej firme.

Nepríťažlivá sa postaví, slušne pozdraví – a odíde.

Príťažlivá si spojí prsty na rukách, a ešte raz sa pokojne spýta:

- Čo nám teda môžete ponúknuť? - a príjemne sa usmeje.

On vymenuje svoje zručnosti.

Musí sa presvedčať, aby zostal sedieť.

– A prečo sa teda hlásite na ponúkané miesto?

Nechápe, prečo sa príťažlivá žena pýta cyklické otázky. Chce ho provokovať?

„Pretože, keď ma prijmete, nebol som včera znásilnený nadarmo“.

- Lebo ešte mám čo povedať tomuto svetu.

- Vy máte rád uvoľnenú atmosféru a žarty, však? To je dobre. Teraz vám poviem, čo od vás budeme požadovať, - a začne diktovať podmienky, ktoré denne diktuje ďalším dvadsiatim-tridsiatim.

On si však na okamih – v miernom strese – myslí, že ich diktuje len a len jemu – a tak sa aj cíti.

Počúva ju len sťažka a tak, ako včera pri manželke: sú to iba jeho a iba jej oči. A on v nej zrazu nedokáže vidieť človeka ani v najmenšom. Vidí len obraz.

– Toto je práca, vďaka ktorej máte hovoriť čo svetu najmä po tom, čo v nej uvidíte to, čo sa inde neponúka, - povie mu.

A on si nedá pozor, a nechá sa vyprovokovať:

– Ak človek prestane hľadať, nebude nájdený... - objavilo sa to v ňom tak nečakane, a on tomu nedokázal zabrániť. Jeho existencia na neho opäť doľahla, a on to musel povedať od srdca, mimo akejkolvek návaznosti.

– Ste v poriadku?

– Samozrejme, že nie. Toto miesto až príliš chcem. A pritom viem, že budem len číslom. A vy, ani ja s tým nič nespravíme.

– Som rovnaké číslo ako vy, pokiaľ fungujem ako mám, a som na takej pozícii, do ktorej som bol prijatá, - a ona sa usmeje!

– Ďakujem...

– Chcete vodu?

– Nie, chcem opraviť moju vetu. Ak človek prestane hľadať, môže mu byť odňaté viac ako iba hľadanie...

– Ďakujem. Mne to stačí.

A večer sa mu ozve jeho priateľ, a on, pozerajúc sa na manželku, ktorá sa ho napriek všetkému snaží pochopiť, počúva:

- Dnes si nebol vo forme, čo?

33

Vybrali sa k moru, vyhli sa organizovanému pobytu. Cestovali na vlastnú päsť, objednali si lacný hotel na morskom pobreží.

Chceli sa cítiť slobodne a veriť tomu.

Uverili tomu, a naozaj sa cítili slobodne, keď sa držali za ruky pri mori, ktoré bolo na jar ešte veľmi studené.

Rozhodli sa spoznávať a uvidieť novú krajinu, aj keď on už mal životný pocit, že ľudská podstata sa všade opakuje. Ona žila vo svete, v ktorom cítila, že ľudské pravidlá sú všade viacmenej rovnaké.

Mali obaja pravdu, alebo sa mýlili?

Toto sa v nich objavilo niekedy pred rokom, a odvtedy sa to do nich vracalo už len v obmenách.

Zaplatili si „predstavenie“ toreádorov, hoci on, keď platil – zdalo sa mu, že platí priveľa, ale pozrel sa na ňu, a povedal si: „že zaplatí aj kvôli nej, že si užijú“ – a ona si myslela, že on chce vidieť niečo nové, a preto vydrží „zabíjanie zvierat kvôli jeho láske“.

Boli na chvíľku presvedčení, že život je len o nich dvoch, keď sa usádzali do hľadiska v aréne.

Aréna bola zaplnená, a oni si sadli vedľa aziatov, vedľa skupinky, ktorá spoznávala svet - a „náš pár“ si myslel, že ho spoznáva rovnako ako oni.

Do arény vpustili býka a štyria toreádori stáli na strane publika. A možno niekto z publika stál i na strane býka, ale osud býka už „bol samozrejмый“.

Býk hľadal najskôr východ, vrátil sa k miestu, odkiaľ ho vypustili, ale už sa nemohol dostať z ohrady von.

Potom začal boj, kde si ľudia dokazovali svoju nadradenosť. A publikum kričalo, povzbudzovalo štyroch mužov. Býk dostával čoraz viac zásahov – bolo to ľudstvo, ktoré stálo proti jednému zvierat'u?

Niektorí aziati sa na to nedokázali pozerat' a odišli. Nie všetci ľudia spoznávajú svet tak, ako „náš pár“.

„Naša žena“ občas zatvárala oči.

„Náš muž“ videl v býkovi človeka, ktorý je vystavený „fungovaniu v spoločnosti“. Chcel to tak vidieť, robilo mu to radosť. Keď býk padol na zem, on sa postavil a zakričal: „olé“.

Ešte vpustili do arény troch býkov, jeden z nich padol prvým úderom toreádora – čo je veľké umenie, keďže to bolo prijaté za veľké umenie a úspech nielen v aréne. V kruhoch toreádorov sa o tom bude hovoriť ako o najvyššom možnom profesionalizme a talente.

– Som rada, že sa ti to páči.

– Nikdy som si nemyslel, že mi bude spôsobovať taký pôžitok, keď uvidím niekoho trpieť.

– Sú to iba zvieratá.

– Áno, v tom je skrytá tá ľudská komédia.

34

Dospel k presvedčeniu, že odchádza z práce, pri ktorej spoznal všetky ticho rešpektované potreby muža, aby muž, ktorý odvádza dane, mohol ďalej odvádzať dane, a spoznal očakávania muža, peniaze muža, uvidel systém ako taký – uvidel čo všetko môže rozum človeka. Odchádza z práce, pri ktorej zarobil a pochopil, že nie je ten, koho počúvajú.

Zašiel za šéfom, s ktorým majú svoje mužské tajomstvá, a uvoľnene mu povedal:

– Končím. Tu by som nikdy nepovedal niečo viac. Ak tu zostanem, stane sa zo mňa len ďalší.

– To hovoríš len preto, že za zadkom teraz cítiš nejaké peniaze, ale môže prísť iný čas, a ty môžeš byť ako tí, ktorí nemajú možnosť hovoriť ani to, čo hovoríš ty. Ľudia by ťa počúvali viac, ak by si tu zostal. Čo tvoj komfort?

– Možno by počúvali len tí, ktorí zostávajú... a nechcú zmenu, nechcú nič viac.

– Každý podľa svojho, ale keď raz vystúpiš, už druhý raz nenastúpiš.

– Už chcem od života niečo iné.

– Čo také?

– Mám dostatok na to, aby som si zaplatil meditácie niekde v horách. Oslobodil sa...

Šéf mu vstúpi do reči:

– Pekne si to pomenoval. Ten čas si budeš musieť zaplatiť. A podľa teba, to je riešenie? Riešiť iba sám seba? Hľadať iba sám za seba?

– Nie, nesprávne som bol pochopený. Ak človek hľadá... skutočne hľadá, nakoniec chce, aby uvideli aj ostatní. Túži otvoriť oči iným.

– Myslel som si, že som ťa už o tomto svete niečo naučil, ale ako myslíš, je to tvoj čas. A čo tvoja žena?

– Nasledovala by ma.

– To len tak?

– Aj ona sa tu cíti ako v kletke.

– Pozri, mal by si vedieť, čo si myslím, veď máme svoje tajomstvá. Ešte nemáš v sebe ten obraz hotového, ktorý môže stáť na všetkých poschodiach a zostať rovnaký, ešte nie si naozaj hotový. Mohol by si byť oklamáný, a mohol by si sa zaseknúť na jednom mieste a navždy na ňom prešľapovať. Poznám veľa, v živote som objavil veľa, skús ma počúvať. Ak sme boli spolu navštevovať ženy, ktoré vedeli čo povedať, ako môžeš meditovať a očakávať, že klamár nepozná klamára? Ono sa totiž traduje, že diabol hovorí: „klamár klamára vždy pozná“. Ak chceš hľadať, hľadaj úprimne, ale potom sa priznaj manželke, ak k tebe naozaj ešte niečo cíti. Inak to, čo chceš, bude zmietnuté zo stola, a život s ňou bude sčasti už len taký, aký je teraz.

„Náš muž“ sa prekvapene zahľadel na šéfa.

– Takéhoto vás nepoznám.

– Chceš niečo hľadať, tak sa k tebe správam ako k adeptovi akéhokoľvek hľadania. Pracujem s ľuďmi a v ľuďoch sa vyznám. Čakáš niečo iné?

– Poviem jej to.

– Ešte stále chceš odísť? Alebo jej to chceš naozaj povedať?!

– To predsa nemyslíte vážne. Myslel som si, že budete rešpektovať moje rozhodnutie. Človek sa predsa môže očistiť.

– Nezabúdaj, prišiel si s tým vtedy ty, ono to neprišlo k tebe, ty si prišiel k tomu. Toho sa zbavuje ťažšie.

35

Diagnostikovali jej nádor na prsníku. Stala sa ďalšou ženou v poradí, ktorá zomiera.

Odteraz chodí po ulici s iným pocitom, odteraz sa pozerá na manžela so strachom, o ktorom nikdy predtým netušila, že jestvuje.

– Je čas, aby som sa naučila žiť, - povie, a nevníma čas v tej vete!

A on sa pozrie do jej očí, a po niekoľkýkrát mu prejdú zimomriavky po chrbte.

– Ako? - spýta sa jej, lebo nezomiera s ňou. Ale rýchlo si uvedomí, že sa nemal pýtať, a doplní odhodlaným hlasom:

– Po prvý raz sa s tebou budem milovať, lebo ti chcem naozaj zachrániť život.

– Milovanie? Ach, milovanie. Obyčajné dni budú pre mňa tak neobyčajné, to je asi zomieranie.

Keď sa vylieči, stále nebude vedieť ako žiť – a zabudne na to predsavzatie „hľadať ako žiť“.

Ale chvíľu to akoby vedela, a práve vtedy cítila, že za každým milovaním jej muža bolo (je) skryté čosi, čo predtým len sťažka videla.

Po prvý raz mala pocit, že ho milovala za celé stvorenie. Áno, je prekvapivé, čo všetko dokážu ľudia, ktorí sa nepoddajú.

36

Cítila sa byť tak povrchná a pokrytecká, čím viac rozumela svojim potrebám.

Nenávidela, keď k nej prišiel manžel, a chcel iba pomilovať. A všetko sa začínalo bozkami a túlením, a ona vedela, že on je závislý od sexu, a sama seba sa pýtala: čomu zostáva?

Prekážalo jej, že čoraz menej jeho slov a predstavzatí sa napĺňa v skutočnosti. To sa závislým stáva.

A pritom tak túžil po „čistej“ duševnej ceste.

Zrazu vedela, že milovať tak, ako ju miluje on, by ju mohol milovať každý druhý. A vedela to „každý“ nový deň, toto cítenie sa znásobovalo!

A irónou je, že prechádzala podobným štádiom ako on:

Hľadala odpovede v ponúkaných knihách a poučkách o duševných cestách, o oslobodení sa od materiálneho sveta, lenže keď stála v potravinách a nakupovala, cítila, že klame!

Keď sa s ním milovala len preto, aby sa milovala, cítila, že klame.

A keď sa pýtala priateľky, ktorá v spoločnosti dosiahla väčší rešpekt ako ona:

– Čo si o mne myslíš... Myslíš si o mne stále to, čo si si myslela, keď sme sa raz bozkávali? – a vtedy niečím vedela, že neklame!

A bývalá priateľka sa iba zasmiala do telefónu, už im zostalo iba zopár spoločných tém.

Večer pozerali televíziu, a už sa nedokázali zdržať komentárov, keď sa rozprávalo o úspešných ľuďoch, ktorých videli na večierku, kam sa už oni nedostanú, lebo on odišiel z postu, ktorý tam mohol smerovať (a pozorujúc ľudí v TV mal pocit, že podviedol sám seba).

Bol to iba večierok, kde veľa ľudí, snímaných kamerou nežilo slobodnejší život ako oni dvaja, bol to iba večierok, prezentovaný pre všetky vrstvy.

Túžila vidieť nejakú nádej, ale mala pocit, že musí íby žiť!

Ešte stále bojovala s tým, ako prijať, čo všetko má a čo všetko nemá.

Žila čoraz viac život, aký nechcela žiť. Ako sa naozaj oklamať, aby viac necítila to, čo iní dokážu necítiť?

– Pomiluj ma, aby som zabudla, - vyliezlo z nej to, čo povie niekedy „takmer každý“ – avšak zakaždým inak. Chcela podporiť jeho závislosť. Skrývala sa za jeho závislosť.

– Včera som mal pocit, že som bol k tebe... už krutý.

– Ale zabudla som pri tom na deň, ktorý som musela žiť.

– Ty predsa nemusíš žiť, tak ako chceš, ty môžeš žiť, tak ako chceš, - a dotkol sa jej zadku.

– Musíš ma dnes pomilovať! - a nevedela prečo to povedala tak ostro, keď ešte cez deň nenávidela jeho potrebu a videla v tom otroctvo ženy voči mužovi.

37

Niekde v sebe cíti, keďže to čítala – a prijala to za svoje – že cesta človeka je o tom, čo vie, čo sa naučí, čo zvládne, čo postaví, čo urobí.

A ľudské myšlienky vedia byť niekedy tak zradné, keď nevedú k žiadnej činnosti.

Ešte nikdy nevarila pre „nášho muža“ nejaké jedlo, a príliš prežíva, ako to bude hodnotiť.

Nedokáže mať nadhľad. Ako keby v jedle pre niekoho iného jestvoval nadhľad, jestvuje iba: chutí – nechutí?

Nakúpil on.

Ona však varenie pokazí a mäso jej prihorí, povie mu iba: - Prepáč. Musím sa ešte veľa učiť.

V živote bude musieť vykonávať prácu, ku ktorej nemá žiadny vzťah. A chce sa jej plakať.

On ju objíma a pobožká ju. Ona z povinnosti bozkanie opätuje.

Nechce ho stratiť, a bude musieť zahrať ženskú hru, nachvíľku byť niekým, kým nie je, a ešte nevie, že by si mala dávať pozor, lebo ak to bude príliš často opakovať, môže sa stať, že zostane hercom bez podstaty - po predchádzajúcom vzťahu na veľkú lásku už neverí. Napriek tomu mu hovorí, že „áno“. A on jej verí, zamiloval sa do nej, a rád spomína na jej vetu, ktorou mu po prvý raz udrela do srdca: „Každý objaví len takú lásku, akým je zvnútra“.

Čo na tom, že ona tú vetu teraz spochybňuje, možno vtedy ňou ešte žila.

Ale už vie, že človek je človekom, aj keď mu prihorí mäso a on ponúkne svoje mäso niekomu, kto ho miluje. A on zrazu necíti nič, a povie si: „možno zajtra“.

Skutočnosť?

Má chuť od neho odísť a byť sama, a uvedomuje si, že zrazu nemôže. Že jej je prednejšie nachvíľu zaklamať sama sebe, vydržať, lebo toto je muž, s ktorým si predstavuje, že bude mať deti (nemá pre to hlbšie logické vysvetlenie), napriek tomu – že práve nič necíti!

Pohládí ho po jemne zarastenej tvári.

– Niečo spolu vymyslíme.

– Chceš zahrať aj niekoho, koho ešte v tebe nepoznám? To by mohlo byť zaujímavé... Žena v láske vie odhaliť tajomstvo života cez všetko, čo dokáže dať svojmu mužovi.

38

Povedali jej, že už nemôže mať deti. Pozrela sa na manžela, a na záblesk uvidela koniec jeho i jej púte na Zemi.

Bola mŕtva v každom milovaní.

Bol pre ňu mŕtvy každý spev vtákov.

– Nič sa nemení, žiadne dieťa mi ťa neukradne, - povedal jej, a sám tomu neveril. Ale veril záchrane v tých slovách.

Tak čomu vlastne veril?

– To, že nemôžem nájsť v sebe pokračovanie ma môže zabiť. Chápeš ma? Ako keby príroda čoraz viac útočila na tých vzdelanejších, ktorí chcú vidieť za životom aj čosi bystré a pravdivé, čo človeka nikdy neoklame. Ako keby nás príroda nechcela, keď neploď kvalita. A on na okamih stratil súdnosť, a čosi hlboké zvnútra zaútočilo, keď nevydržal jej smútok – povedal:

– Podviedol som ťa. Nedokázal som žiť vedľa teba v tej hlbokej láske, hlbokej oddanosti, ktorú si mi vtedy dávala.

Zatvárala sa ako silná žena, možno to, čo práve povedal, na chvíľku prebilo poznanie, že nemôže mať deti.

– S kým si ma podviedol?

– S kurtizánou, ktorej som zaplatil za to, aby ma počúvala.

– Ona možno mohla mať deti... A ty si zaplatil žene, ktorá mohla mať deti. Len tak.

– Prosím?!

– Miloval si sa s ňou?

– Áno.

– Cítil si z nej, že môže mať deti?

– Prepáč, ja...

– Tak cítil?!

– Nie... Nie! Nerozumiem ti. A nenávidím sám seba za to, že som ti... to povedal takto. Teraz!

A ľudí, ktorých videla opitých, ako sa večer tackali pod oknami, vzd'ala'ujúc sa z neďalekého podniku, už ich odsúdila za život, ktorý podľa nej majú v základe zhodný s ňou – a nevidela v nich žiadne deti, nikoho deti – odsúdila ich aj za svoj pocit, ktorý z nich cítila – nezamýšľala sa nad tým.

Prehodnocovala vzťah k ľudskému životu, a k ničomu nedospela. Len k tomu, že už nikdy nebude mať dieťa. Ale keď sa pozerala na svojho manžela, vedela, že on môže.

– Môžeme si adoptovať... a byť ľuďmi pre niekoho iného osud, - pokúsil sa, hoci sa stále cítil vinný, aj keď vedel, že aj ona ho podviedla v čase, v ktorom povýšil svoju bolesť nad jej bolesť a nedokázal ju vnímať ako človeka – a ona potrebovala nájsť uistenie o tom, že je človek o to viac – v náručí iného.

– Nedokázala by som prijať cudzie dieťa, niečo vo mne by mi zakázalo cítiť lásku a odovzdať sa cudziemu!

– Dokázala by si prijať moje dieťa?

A ona mu strelila facku. Výraznú, ostrú.

39

Dnes bol veľmi šťastný, pretože z nej cítil šťastie. Našla si prácu a upokojovala sa po vysokoškolskom „*chorom živote*“, kde ešte človek nevie, že má telo, ktoré raz doslúži. Mal pocit, že sa zbavili všetkých ľudí, ktorí ich len sťahovali do ničnerobenia.

Ako stál na ulici, a na chvíľu si uvedomoval zhon tých, ktorých videl, precítil, že za spoločnosťou a jej chodom sú aj ľudia ako on a jeho priateľka.

Zrazu mal pocit, že tým, že je, už len tým hovorí niečo svetu.

Zrazu bol hrdý na to, že je súčasťou, zrazu mal opojný pocit, že aj on tvorí čosi hodnotné, čoho sú súčasťou všetci, ktorých vidí.

– Budem mať naozaj čo dať? - spýtala sa ho „naša žena“. - Mám trochu obavy, hoci cítim naplnenie, že som bola prijatá.

– Dostaneš zo seba von to, čo do teba vložila spoločnosť v ceste, ktorú si si vybrala. Začneš splácať svoj dlh.

– Mám dlh voči svojej matke, voči všetkým ľuďom v školách, ktorí ma prijali za človeka skôr, ako som to vedela... Boli časy, kedy som si myslela, že ma robia niekým, kým nechcem byť. Dnes túžim vrátiť niečo, čo cítim, že by som mala vrátiť, a žiť obyčajný život, pokiaľ sa bude dať.

A večer sa obyčajne pobožkali, obyčajne sa milovali – a neprekážalo im to.

Pokojne sa rozprávali a jeden druhému hovorili o postrehoch, túžili byť počúvaní – a ani jeden nestáhaloval toho druhého nútene iba do jeho sveta.

Už netúžili vyniknúť, stačili si na chvíľku v bytí jeden pre druhého, milovali spoločný večerný chlieb s maslom.

On si otvoril pivo a ona rešpektovala jeho potrebu. Ona si listovala v ženskom časopise, a on rešpektoval jej potrebu. A stále bolo za tým niečo viac. Stále cítili, že k sebe nepatria nadarmo.

– Som iba človek, ktorý chce byť s tebou, - povedal jej, keď dopíjal pivo. A z jej hľadiska - všetky jeho potreby splývali do človeka, za ktorého ho považovala.

– Už som viac ako tvoj priateľ. Už som naozaj tvoja žena, - a uvedomila si, že zajtra pôjde naozaj do práce, a videla v tom nádej, pre ktorú nemala meno.

40

Spomenul si ako mu jeho otec dal do ruky prvé peniaze v jeho živote, aby si kúpil to, čo chcel.

Teraz stojí nad jeho truhlou, ktorú mu zaplatil zo svojho.

Raz mu povedal:

„Keď ma budeš pochovávať, nezabudni, že som to bol ja a mnohí predo mnou, vďaka ktorým si sa dozvedel určite aj dačo, čo už nikto iný vedieť nebude“.

Naposledy sa naozaj porozprávali, keď sa jeho otec rozhodol opustiť jeho matku.

– Prečo?

– Dospel som k tomu, že v samote budem slobodnejším. Ženu už nepotrebujem. Žena v mojom živote už úlohu splnila. Už sme si navzájom nemali čo dať, už len zobrať.

A on ho vtedy nechápal – práve bol hlboko zamilovaný – a žena mu dávala časť z jeho podstaty, ktorú tak nevyhnutne potreboval, aby mohol prežiť medzi inými ľuďmi.

Sčasti otca nechápe ani teraz - vo svojich myšlienkach, keď sa pozerá do jeho tváre.

Koľko majú ľudia spoločné jeden s druhým, keď muži oplodňujú ženy – keď ľudia pochovávajú ľudí?

„Naša žena“ sa po pohrebe prihovorí „nášmu mužovi“:

– Zvláštne, nikdy si mi nepovedal, že ho máš rád.

– Nikdy som sa nad tým hlboko nezamýšľal. Žili sme v tomto svete a často sme nevedeli, že raz zomrieme. Koľký pohreb to bol v mojom živote? Ako keby som bol už odolnejší. Ale bol to prvý človek, ktorý mi dal do ruky peniaze a ja som dostal, čo som chcel od niekoho

cudzieho... dospelého, od obchodníka s hračkami. Nezabudnem.

– Nezabudneš na čo? - spýtala sa ho prekvapená.

– Na toho obchodníka s hračkami, keď sa pozrel na otca a povedal mu: To je málo. A môj otec odpovedal, kupuje to môj syn, rozprávajte sa s ním, a odišiel. Ten obchodník mi to nakoniec predal i za to málo.

– Neuveriteľné...

– Aj to je láska. Keď učíš dieťa... životu skôr, ako ostatní. Keď chceš, aby prežilo inak ako ostatní. Možno to bolo čudné, ale tak si ho budem navždy pamätať.

– Možno chcel iba ušetriť.

– Nechcel, lebo potom mi dal zostávajúce peniaze, a povedal, že mám kúpiť mojej mame kvet... v kvetinárstve tvojej nebohej mami. Vtedy mi chýbalo euro, ale tvoja mama mi tiež odpustila!

– Tvoj otec... nebol asi tým najlepším otcom.

– Nie, pozri, keď som sa ho pýtal, prečo to vtedy urobil, odpovedal mi: Nikoho som vtedy nepodviedol, len som ti dal málo. A mal pravdu, pamätám si na niečo, načo si nikto iný v živote nebude pamätať.

– Dnes si na pohrebe vlastného otca nevyronil ani slzu, pri pohrebe mojej matky ti stekala slza.

– Nikdy som ho asi naozaj nepochopil, lebo som to nepotreboval k môjmu konaniu. Ale zaplatil som za jeho truhlu, a kúpil som tú najdrahšiu, a vieš o tom iba ty.

– Nemusel si kúpiť tú najdrahšiu, keď nikto o tom nevie. Možno som ti už v živote dala viac ako on, možno si mi mohol kúpiť niečo pekné.

– Život si mi nedala.

– Ani ty mne. A predsa spolu sme.

Ona bude chodiť k hrobu svojej matky častejšie ako on k hrobu svojho otca, to však na osude sveta nič nezmení. Alebo zmení, ľudia?

41

Vkročí do banky, vybaviť základný úkon – ako človek, ktorý kedysi pracoval s financiami – vie všetko o ľudskej hre s financiami.

Nemá však na výber, banku potrebuje, je si vedomý, že by stratil viac, ak by v banke nebol registrovaný.

Vidí, ako do banky vkročí šéf najväčšej peňažnej nebankovej inštitúcie v štáte. Okamžite sa ho ujme šéf banky. Podajú si ruky

– Kávu len takú, akú pijete, - povie šéf banky.

– Dúfam, že dnes bude vynikajúca, - odpovie šéf inštitúcie.

A „náš muž“ tuší (a kedysi v tom žil), že toto sú tie dialógy, ktoré často formujú osudy státisícov ľudí. Uvedomí si, že nesúhlasí s tým ako funguje svet, a musí stáť v rade, ktorú si vlastne vybral celým svojim predchádzajúcim životom. Pokúšal sa niečo zmeniť, ale teraz aj on skončil v banke a slúži rovnakým ľuďom, ako sú „oni dvaja“. A príde mu smutno.

Muž v rade za „naším mužom“ ticho prehodí:

– Špiny.

A on sa rozhodne poučovať a vnútorná potreba z neho vyženie von:

– Je to tak, riadia a rozhodujú. Dokázali sa presadiť v nastavených podmienkach a využiť ich pre seba a pre svoju kariéru, dokázali svoj talent v tom, čo si vybrali v ponuke.... Ale väčšine veľkých biznismenov by malo ísť aj o niečo viac, lebo týmto dvom ide stále iba o nich samých... - a pritom dobre vie, že šéf inštitúcie podporuje vydávanie kníh, ktoré by inak nevyšli. Že prispieva do rôznych fondov – počínajúc rakovinou, končiac vedou. Že ročne prispieva do chodu spoločnosti väčším rozmerom, ako kedy prispeje „náš muž“.

Uvedomí si svoju závišť, a ešte viac ho to vydráždi, ešte viac znenávidí radu, v ktorej musí stáť.

Vzdal sa života, ktorý žije muž s kávou „od banky“, ale nechcel by sa vzdať výhod, rešpektu a uznania...

Muž, ktorý povedal „špiny“, si premerá pohľadom „nášho muža“.

– Nikto si nepýtal vaše keci, pane. To, čo ste mi tu povedali, už dávno chápem. Ak dovoľíte, stojíme v rovnakej rade...

– Ja som zase nebol zvedavý na váš komentár... špiny.

– No vidíte, tak sme to vynulovali.

A šéf banky so šéfom inštitúcie zatiaľ pokračujú v pracovnom dialógu, ktorý naozaj „niečo niekam posúva“ a možno v skutku mení, možno aj pre ľudí v rade – v banke.

Do banky vojde žena s dieťaťom na rukách, a podíde k mužovi, ktorý povedal „špiny“.

- Budeme ešte dlho čakať?

A „náš muž“, ako uvidí dieťa na rukách matky, zabudne na všetky predchádzajúce negatívne pocity a uvedomí si o to viac, že on v živote, nezávislom na bankách, nezávislom na hocičom, už nebude mať dieťa.

Nepátra prečo, ale po dlhom čase má chuť byť so svojou manželkou. Aspoň na chvíľu len a len v dobrom.

42

Dnes sa chcel milovať a po prvý raz nemohol. A jej to bolo ľúto, lebo mala chuť a túžila tak stráviť čas.

Niekedy mala pocit, že pri milovaní, v ktorom cítila, že predstavujú jeden druhému svoju podstatu, sa stáva niečím viac, kde ľudský čas nesiaha. Že obsahuje čas v tom vyššom rozmere, kde oči môžu zachytiť svetlo dňa alebo tmú noci, ale nezaujímajú ich pozemský čas ako taký.

Povedala mu, že sa nič nestalo. A on sa necítil najlepšie, pomaly vstal z postele, a začal si pripravovať neskorú večeru.

Vstala a oprela sa o kuchynský dres.

– Ješ iba kvôli tomu, že si nemohol?

– Nechcem sa baviť o tom, že som nemohol. Mal som takú krásnu chuť na milovanie a potreboval som ťa objat' a vedieť, že si... moja.

– Ja rovnako.

– Už ťa objat' nechcem. Teraz sa necítim ako človek.

– Mal by si ma objat'. Ja ťa stále cítim ako človeka. Nejde o to milovanie.

– Prečo so mnou žiješ? Ženy zvyčajne opúšťajú mužov, keď sa pri nich necítia naplnené... - a zahryzol do chleba.

– Pretože sme prisahali v dobrom, aj v zlom.

– Na to sa dnes hrá málokto.

– Si hlboký človek.

– Už si ma predsa uvidela toľkokrát úplne nahého.

– Možno práve preto. Nie je ľahké prijať aj niekoho iného... ako človeka. To je to najhlbšie, čo poznám. A nie každý to dokáže.

– To sú len slová. Naš spoločný život je o úplne obyčajných položkách. Nevieš, či k tebe niečo cítim.

A ona sa pozrela na jeho penis, ktorý dnes nemohla použiť pre potešenie ženy, hoci jej človek bol naozaj oveľa hlbší. Ihneď sa mu pozrela do očí. On prehltil ďalší kus chleba a počas prežívania sa snažil bolestivo uškrnúť.

– Mne teraz stačí to, čo k tebe cítim ja, - povedala, a v jej hlase bol počuť útočný podtón.

– Keď myslíš...

– Naozaj v dobrom, aj v zlom.

A kľakla si k nemu, snažila sa byť manželkou „v dobrom, aj v zlom“ – a pomôcť človeku alebo iba mužovi?

Muž prestal jesť chlieb, a nedokázal povedať: „nie“. Nedokázal povedať manželke žiadne poučné slovo.

A ľudia sa zmenili príliš rýchlo iba na prívesky prírody, ale chceli to obaja, a v podstate slobodne.

43

Ona chcela rozvod, on chcel rozvod, a všetci ostatní ľudia ich zaujímali viac, ako oni jeden druhého.

Boli presvedčení, že už si nemajú naozaj čo dať ani v slovách nenávisti – a variť kávu, obed, večeru si dokáže každý aj o samote. Obaja mali pocit, že strácajú čoraz viac samého seba pri pohľade na toho druhého, už však neboli mladí, aby to dokázali vystáť a prepáčiť jeden druhému jeho existenciu.

Dokázal myslieť, keď ju nevidel – a keď ju videl, bál sa o svoje duševné zdravie. Jej existencia atakovala tú jeho, a on potreboval povedať svoj názor na život, keď s odporom vnímal, ako ona zatvára dvere od toalety.

„Žena nikdy nedokáže zachytiť bytie človeka v skutočnej slobode myslenia. Muž sa dokáže priblížiť k čistej láske a obsiahnutiu stvorenia v nej, žena nie, žena zostáva príliš uzavretá v spoločnosti a v tom, čo poskytuje.“

A napriek tomu, čo si pomyslel – bol to on, kto bol často prízemnejší ako ona:

Nenávidel jej menštruáciu, ktorá už nikam nevedla, nenávidel, keď mal myslieť na to, čo jej kúpiť, aby dostal odmenu, ktorú potreboval menej a menej – lebo to vnímal ako stratu času.

Keď sa na ňu pozeral, zabúdal na to, že žije!

Poznala väčšinu jeho slov, poznala jeho návyk pri milovaní, a vedela, že už ju nikdy inak milovať nebude. Dokonca dávno v ňom nevidela „každého druhého muža, ktorého by mohla milovať“ – stal sa pre ňu len príveskom ženy, ktorej svet nie je poznaný a ona rezignovala na to, že nie je poznaný – a tú rezignáciu nazývala „ak žena prestane vidieť vyšší zmysel, nemá už žiadne emócie pre stvorenie, len pre okruh ľudí, s ktorými sa stretáva“.

Už sa na neho nepozerala ako na človeka, už ho chápala len ako povinnú súčasť nalinkovaného života.

Zavolať by priateľovi a rád by mu zase raz povedal, ako sa cíti aspoň v jednej vete, ale vedel, že toto je iba jeho život a bol absolútne presvedčený, že už nikoho nikdy nebude zaujímať, čím prechádza.

Ich spoločný život bol už iba o chladničke, o jej otváraní a zatváraní.

– Ďalej je to takto neudržateľné, - povedal jej.

– Keď si ma udrel, aspoň si ma udrel, teraz už ani udretie nedáva zmysel... - a ona sa neovládla a naozaj „krvácala“ aj z úst, nielen z pošvy bez vyššieho zmyslu.

– To bolo odporné.

– Naozaj nie je nič, čoho by sme sa mohli držať. Už sme zrušili všetky tajomstvá života v nás?

– Tvoja sarkastická otázka ma necháva chladným. Povedz mi niečo nové.

– Nedokážem si spomenúť na to, ako som ťa milovala. Nedáva mi to zmysel.

– Keď sa na teba pozerám, masturbácia ma už iba vydiera.

Zavolať by priateľke, ktorá by ju nemala záujem počúvať, keďže má svoje problémy - ale vedela, čo by jej nakoniec priateľka povedala:

„Poznám ešte veľa mužov, ktorí by ťa nahnali naspäť do náručia tvojho muža...“

A každý s niekým potrebuje byť, lebo ak nepotrebuje, zovšednie pre to, kým je a stane sa zvláštnym. Ak samota nie je vedomým rozhodnutím naplnenia ľudského osudu, ale človek musí byť „veľmi rovným a odhodlaným vydržať existenciu v tom, čím sa stáva, keď je sám“.

Dospeli ku koncu, a nepotrebujú sa o ňom uisťovať, aj skutočné konce sa medzi ľuďmi cítia – veľké slová často nie sú potrebné.

– Až teraz, keď ťa nemilujem, dokážem ťa vnímať ako človeka, o ktorom som nikdy nemusela vedieť... - povedala tak pokojne a v tejto vete nepochopila o nič viac ako včera.

44

Mladá žena sa niekedy spýta: Čo vydrží muž v láske?

A starý človek sa niekedy spýta:

Čo všetko môže vydržať človek, keď ostatní ešte nie sú schopní precítiť blízkosť zániku?

Jej prázdny pohľad spočívne na jeho očiach, ako ju prebaľuje s trasúcimi sa rukami. Pukne mu čosi v chrbtici pri tom pohľade – ak by bol mladší, bol by si ochotný v určitom stave myslieť, že človek, ktorý sa mu pozrel do očí „ho zlomil v chrbtici tým pohľadom“, že je v niečom

rovnejší, silnejší, pravdovravnnejší, akokoľvek, jednoducho, že „o čosi v tom pohľade muselo ísť“ - ale teraz si povie iba:

Už som naozaj starý, keď ma pohľad bezvládneho človeka, ktorý ma kedysi miloval a ktorý už nevie, že ma naozaj miloval, zlomí v chrbtici.

Vníma zápach a vníma ho bolestivo, napriek tomu pohľadí manželku po tvári. Cíti k nej stále niečo tak hlboké, stále je to pre neho človek, na ktorého si pamätá v jeho slovách:

„Láska sa musí žiť, pretože ak sa láska nežije, človek nespozná, prečo je aj iný človek človekom a myslím to vážne.“

Mal ju rád, keď bola hlboká.

A mal ju niekedy rád, aj keď bola plytká, a trucovala pred odbchodom s topánkami – alebo sa pozerala na neho bez slov, keď chcela kabelku – aby mu potom povedala ďalšiu hlbokú vetu pri pohľade na ženy s inými kabelkami - „Ale áno, láska sa v každej dobe skladá zo všetkého, čo si odsúhlasíme, že lásku medzi mužom a ženou môže tvoriť, no nie?“

A s novou kabelkou v rukách myslela tú vetu smrteľne vážne, držiac ho pod pazuchou a pozerajúc sa s určitou hrdosťou do očí iných žien, ktoré žili zase v iných smrteľne vážnych vetách.

„Náš muž“ zahodí špinavú plienku do koša, lebo už bola použitá toľkokrát, že už ju nebude prať.

Ako sa pozerá na bezvládnú manželku, povie jej bez náznaku sentimentu a melanchólie:

– Si moje malé dieťa. Nakoniec si mi dala dieťa, nakoniec mi ukazuješ aj túto stránku života.

Ďakujem ti, - a sám sa pozastaví na slovami, ktoré povedal a spýta sa – „prečo som ich vlastne povedal?“

Nemá chuť sa ospravedlniť sám sebe, aj keď práve pocítil obrovskú ľútosť nad tým, čo povedal.

Večer jej niekedy číta vety z jej obľúbených kníh, lebo už sám nevie, čo by jej práve povedal. A niekedy si pri nej nahlas spomína na najkrajšie zážitky s ňou. Niekedy vie, že nič viac nemá, ale stačí mu to tak krásne a jednoducho. Keď sa na ňu vtedy pozerá, ešte stále cíti, „že za niečo to stálo“.

- Moje malé dieťa, inak to už nebude...

A ona na neho stále zvykne hladieť bezprízornými očami, občas žmurkne, občas nie – bez toho, že by to bol uvedomelý zvyk. Ona jednoducho už iba je. A bez neho by nebola. Ale ona sa už o tom nikdy nedozvie.

Na ceste z práce domov si sadol na lavičke pred detským ihriskom. Za jeho hlavou zúrila ďalšia veľkomestská zápcha.

Všetko mu dávalo zmysel – a všetko mu zároveň ten zmysel i vyvracalo.

Predstavoval si všetkých tých dospelých (v autách, na uliciach) ako malé deti, ktorými raz boli. A bohapusto nechápal. A zároveň bohovsky vedel, že deti, ktoré videl na detskom ihrisku raz budú dospelé a prejdú si všetkými štádiami, ako tí ľudia v zápche. Zmení sa pre ne príliš veľa vecí a nezmení sa pre ne priveľa iných vecí.

„Náš muž“ mal zároveň obrovskú chuť žiť – a zároveň nemal chuť vedieť, že žije! Chcel iba byť, ako tí ľudia v zápche, ako tie deti na ihrisku!

46

Pustil plyn, a nestál pri ňom nikto, kto by zavrel kohútik.

Vyzliekol bezbrannú - nevnímajúcu manželku a začal jej bozkávať šiju. Potom ústa. Už sa nebola schopná „brániť“ ani reflexmi.

- Chcem cítiť život, - povedal, ako do jeho nozdier vnikal plyn.

Mierne sa jej zvrátila tvár, nevládnny organizmus predsa len ešte dokázal postrehnúť nežiaducu látku, ktorá vnikala do tela.

Vyzliekol aj seba. Preniesol ju do manželskej postele, a nechal otvorené dvere do kuchyne, aby plyn mohol neustále prúdiť.

Ľahol si vedľa nej. Chytil ju za ruku.

Občas sa k nej nahol – a pobozkal ju.

- Chcem ešte raz cítiť tvoju pravdu, - zašepkal jej do ucha a jej zamykalo kútikom úst.

- Chcem ju cítiť aspoň tým, že budem cítiť tvoje telo, keď teba už nemôžem.

Na stene tykali hodinky. Ešte sa prinútil vstať a vytiahol z nich baterky.

Jednu baterku vložil do ruky svojej žene, druhú sebe. Žene ihneď z ruky baterka vypadla.

Tak jej vložil do ruky svoju. Žena ruku prekvapivo reflexívne stlačila.

– Bol to naozaj náš život, - znovu jej zašepkal do ucha.

– Je to naozaj... náš život, - akoby z neho čosi zašepkalo, ale bol to opäť iba on sám.

Pomaly, pomaličky sa prinútil vstať z postele, zapozeral sa na manželku. Pobral sa do kuchyne, pokrútil hlavou, zavrel plyn.

Otvoril okno. A rozkašľal sa!

Každého, ktorého dnes uvidel - pochopil, že každý musí hrať svoje hry, ako mieril „z predpísanej povinnosti“ na úrad, kde išiel nahlásiť, že je nezamestnaný. Pochopil, že ľudia majú tak málo priestoru na ich duše, a je to komfort, ktorý nás valcuje – a že pre všetko už jestvujú šablóny!

Rozhodol sa byť *nedobrovoľne* nezamestnaný, ale pravdu povedať nechcel, štátne peniaze sa mu budú hodiť. Nemal pocit, že by niekoho podvádzal. Vedel, že má na štátne peniaze právo! Mal v sebe stále neodvolateľný pocit, že jeho život je podvod na ňom samom.

Keď dnes ráno videl svoju manželku, ako jej zalieval kávu, cítil z nej nenaplnené sny, a rozhodol sa ju utešiť vetou:

– Pozri, aký je krásny deň, - ale už bolo dávno odostrené jej rukou.

– Ja viem, - odpovedala. - Čo ťa dnes čaká?

A on jej rozpovedal svoj plán. Pritom, ako jej to hovoril, vedel, že pri jeho duševnej ceste hľadania ju bude potrebovať. Tak či onak, stále sa bál „na tej ceste“ zostať úplne sám. A tam, kde sa bojíme zostať sami, náš čaká už len taká pravda, akú nesie so sebou „kolektív“.

– Odídeme... do hôr na samotu. Prenajmeme si nejakú chatu, a očistíme sa.

– Očistíme sa od čoho? - spýtala sa, ako myslela na všetko, čo dnes musí urobiť v práci.

Stále nevedela uveriť, že sa jej muž naozaj rozhodol pre zmenu, chcela stáť nohami v realite, avšak niečím zároveň precit'ovala, že sa v ich životoch odohráva akási posledná šancu na zmenu.

Musela sa však spýtať:

– Peniaze nám budú stačiť dokedy?

– S tým, čo viem, nebudem mať problém sa vrátiť... do kolobehu.

– Ako očistený?

A on sa iba víťazne pousmial.

Nemyslel na to, koľkokrát jej do očí klamal.

Nemyslel na to, koľkokrát ju miloval ako cudziu ženu, a koľkokrát mu to pomohlo. Naozaj pomohlo!

Otvoril dvere od úradu, vonku postávali fajčiari muži a jedna žena. Jeden z mužov, ktorý zahadzoval cigaretu, bez váhania povedal „nášmu mužovi“ s nedefinovateľným úškrnom:

- Pozor na nich, majú moc.

Nevšímal si tých slov, ale trhlo mu pravým kútikom úst. Prehltol, ale mal v sebe pocit sily, cítil za sebou vzdelanie a rozhl'ad.

Mal pocit, že vie, čo musí urobiť – a že bude rešpektovaný.

V rade stálo príliš veľa ľudí, príliš veľa tvári, ktorých bolesť z nich sálala ako slnko žiari na deň každého, ktorý neodvolateľne vie, čo musí urobiť a vykonať, aby prežil.

Je však rozdiel žiť ako chce spoločnosť a ako chce jedinec, hoci v okovách pravidiel, lebo sú všadeprítomné.

Ak dokážete... alebo sa aspoň pokúsite žiť aspoň na okamih ako jedinec, ktorý sa vezie na vlne so spoločnosťou, alebo na vlne, ktorá sa hrá na to, že rozbúráva poriadok spoločnosti, je veľmi ľahké zabudnúť na to, že aj vlny sa nakoniec vždy správajú len ako more chce.

Jednoducho, je to ako v jeho manželstve, sú pravidlá, bez ktorých by sme neprežili a sú pravidlá, ktoré nám život príliš neľahčujú:

Rozhodol sa čakať ako ostatní – pretože bolo ľahšie pre neho „myslieť si, že sa môže rozhodnúť čakať“! Skúmal sociálne rozvrstvenie čakaťov, ale k ničomu to nevedlo.

Nakoniec aj on zistil, že „v podstate čakám nadarmo“, no ihneď si uvedomil, že „potrebuje“ štátne peniaze. V očiach ostatných čakaťov uvidel – alebo bol o tom presvedčený – že nehľadali – v živote - určite viac ako on, a nemal pocit, že by sa mal s kým o čom rozprávať.

Nejaký starý pán komentoval nahlas kroky vlády, ale nikto ho nepočúval. On však aj naďalej rozprával. Bol zarastený, všeobecne zanedbaný, trochu páchol.

Keď postrehol, že ho naozaj nikto nepočúval, povedal iba:

- Tak som sám, a čo ako? Šak vy viete, že netrepepem jedna na tri.

Ktosi mu predsa len odpovedal:

- Mám doma tri deti, a som polroka bez práce... A môj muž je ako vy.

Žena si zrejme potrebovala sociálne udrieť, a určite jej to pomohlo.

„Náš muž“ sa v rade cítil tak vzdialený akémukoľvek bytostnému hľadaniu.

Pozerajúc sa na ľudí pred sebou – za sebou, spomenul si na slová manželky:

„Ľudia budú vždy plodiť, v určitom pohľade na vec to veľmi, veľmi vyslobodzuje.“

Netušil prečo, ale keď uvidel celú tú ľudskú háved' a väčšinu sociálnych skupín „takto pohromade“, spomenul si, že sloboda ducha, ako si ju predstavoval on, je, napríklad, aj v hudbe, ktorú miloval, keď bol mladý. Nuž, čím je starší, tým mu tá sloboda v hudbe akosi prekáža.

A teraz? V pohľadoch do tvári ľudí si predstavoval, akú skladbu by každému vymedzil, akú skladbu by si každý zaslúžil.

Rád by každého odsúdil na hudbu podľa svojho gusta – a prepadla ho myšlienka, že už dávno sa vzdal potreby nanútiť niekomu niečo svoje!

Konečne stál pred dverami, a zrazu prehliadol svoju chybu:

Zabudol si vyplniť tlačivo, keďže premýšľal nad nepodstatnosťami! Lenže tie nepodstatnosti mu tak pomáhali...

Sadol si na stoličku a začal vyplňať dotazník, v ktorom informoval „štát“ o všetkom, o čom chcel „štát“ byť informovaný. Obehol ho prvý človek, obehol ho druhý človek, a ani sa na neho nepozreli – nemali prečo.

Žil v živote, v ktorom žili aj tí, ktorí obehli. A je ich v celej spoločnosti také veľké množstvo...

Každý hľadá sám za seba. A každý obieha sám za seba.

Mladá žena, pôsobiac na (jeho) prvý pohľad rozumne a akosi zakríknuto, sa ho tichým hlasom – s akýmsi nedefinovateľným hlbším pohľadom, z ktorého cítiť zúfalstvo - spýtala:

- Už ste hotový? Môžem?

A on si tak rýchlo pomyslel:

„Ste príliš slušná, budete trpieť, pokiaľ sa neschováte medzi inými slušnými ľuďmi...“ - a prepadne ho prázdnota z toho, čo si pomyslel.

- Áno, - a vošiel do kancelárie bez myšlienok na slušnú ženu, už pre neho nejstvovala, ako sa pozeral do očí úradníčke.

Úradníčka skontrolovala vyplnený dotazník, a on si zatiaľ všimol na počítači malú fotografiu syna dotyčnej.

– Zložitá doba, však? - úradníčka sa pokúsila o ľudský mierny kontakt.

– Zložitá doba... - odpovedal „náš muž“, a v sekunde si spomenul na ženu, ktorá „pre neho už nemala jestvovať“. V očiach mal taký neprítomný výraz.

– Všetko máte správne. Rozhodnutie o zaradení do evidencie vám príde...

A „náš muž“ dobre vedel, že na základe toho, že „bude opäť niekam patriť“, dostane od štátu aspoň na určitý časový okamih to, čo potrebuje... na to, aby mohol hľadať ešte pokojnejšie „tú svoju pravdu, do ktorej by rád obsiahol aj svoju ženu, lebo ich svet sa predsa pokúsi o prienik so svetom ako takým“. Avšak keď odchádzal, nemal pocit, že to, čo chcel, je to správne. Na jeho pomery dnes videl príliš veľa ľudí a nedokázal vytesniť ich existenciu.

Potreboval bytosť svojej ženy, aby na krátku chvíľu zabránil precit'ovaniu bolesti z bytia zo svojej bytosti?

...takže - je v skutočnosti závislý na inej bytosti ešte stále aj cez spoločnosť, ktorú by tak rád vyradil zo spolupôsobenia na ich vzájomnosť?

Ako každý z nás, nevedome-vedome, žítím rešpektuje, čo všetko spolu získali a stratili – bude odznova potrebovať bytie niekoho iného, len aby mohol prežiť on sám? Alebo vidí v žene konečne raz „aj bytie spoločného súcna“?

A tým sa teda jeho pravda opäť mierne zmení v ňom samom, keď uvidí svoju ženu.

Priatelja, ale bolesť z bytia môže byť i pozitívna:

Ako zavrel dvere na svojom byte (ešte stále patrí oficiálne banke), ľahol si na podlahu v obývačke.

A snažil sa premietat' si v pamäti svoj doterajší život. Snažil sa odznova ustanoviť sám v sebe, kým vlastne je. Asi po hodine dospel k štádiu nemyslenia, a už len dýchal, dosiahol čo chcel.

Tento raz - vyrušila ho manželka, ktorá prišla z práce.

Vedela, ako ho uvidela ležať na tvrdej podložke, že „medituje“, že niečo „hľadá“ – a pri preberaní nákupu v nej prebleslo rýchle a jasnozrivé:

„Možno potrebujem rovnako ako on ležať na tvrdej podlahe a dávať sa dokopy z tohto všetkého, čo každý deň vidím a v čom žijem.“

A pritom sa v nej zároveň objavilo: „Občas mám takú tichú potrebu pozrieť si niečo ženské v televízii, ale o tom mu radšej nepoviem... Tak rada by som to videla... Tak rada...“

– Už som dosiahol štádium nemyslenia, robím pokroky.

Ona sa pri pohľade do jeho očí uvedomila: „Mám obavu, dnes, keď som kráčala z práce, chcela som byť iba mamičkou pri preliezkach! Bože, nič viac nechcem!“

– Musíš ma to naučiť. To bude jedna z najlepších meditácií.

– Ideš na to cez svoj život... cez všetko, čo si už stretla... a keď to na teba nebude útočiť, pustí ťa to ďalej...

Len sa mu s ním stretli oči. A on pochopil, sklonil hlavu.

– Prepáč, môžem si pustiť televíziu? Som unavená a naozaj sa potrebujem uvoľniť.

Potrebujem niečo ženské...

– Niečo sa ti stalo? Toto si ty?!

– Môžeš predsa meditovať, - a ona sa ho chcela naozaj zbaviť a byť sama!

A on v skutku precítil, že ju miluje! Miluje bez výhrad – pre dnešný deň. A že už nemôže „meditovať“ – pre dnešný deň.

Prišla po prvýkrát do práce – vystresovaná. To, čo sa naučila – určite neplatilo „naostro“ medzi ľuďmi a v praxi, v realite sa stávala až podozrivo „nahou“.

Akákolvek úvaha o bytí neplatila, taký mala pocit. Bola iba povinnosť, ktorú mala splniť – ako všetci dobre vieme.

Zrazu vedela, koľko času stratila zbytočnosťami, keď sa ostatní učili, alebo rozbiehali svoju kariéru - a ona pila, súložila z bezstarostnosti, stála v kvetinárstve – a iba snívala.

Už pochopila, koľko tvári neuvidí a koľko tvári nikdy neuvidí ju? Ešte celkom nie.

„Karty života sú rozdané, začni radšej hrať čo najskôr“.

Stretlo ju to isté, čo jej muža – len o trochu skôr:

Kým bola, keď rozmýšľala nad každým slovom a všetky jej myšlienky boli „zradcovia“?

O tom, čo cítila zo sveta... zaryto mlčala!

Predstavili jej všetkých zamestnancov a ona si zapamätala tak málo mien. Odhodlala sa spýtať iba dvakrát na mená, ktoré zabudla. Pekný muž a žena, ktorá sa jej spýtala, či si dá kávu s kolektívom.

Pekného muža sa spýtala tak samozrejme – chcela sa spýtať a ženský rozmer ju hnal v tej otázke pozeráť sa mu do očí, aj keď si chytila „partnerský prsteň“. Prečo sa na chvíľu pozabudla?

Jedna zo starších kolegýň, ktorá jej povedala, aby jej tykala, chytila svoje písacie pero do ruky, a „našej žene“ prešiel análnym otvorom akýsi podozrivý „zvuk“, ako keď análny otvor trávi sám za seba všetko, čo vidí... Žena stlačila pero, a postrehnuteľne jej myklo pravou stranou tváre – ako žene v práci, ktorá je „niekam zaradená“. „Naša žena“ stále nevedela o čo ide, keď jej análny otvor oznamoval jej postavenie voči žene pred ňou:

„Si iba somárová riť oproti mne – v tom, čo robíme, a tak to je, lebo život neoklameš ani v tom, čo robíme“ – bez toho, že by o tom tá žena vedela.

Cítila to iba naša žena, a toto si chvíľku myslela!

Všetky pracovné tváre sa podľa „našej ženy“ spojili v tejto postaršej žene.

...ale možno sa iba mýlila, aj keď análny otvor s ňou „preukázateľne viedol dialóg“. Bol to jej pocit, a ona mala právo na svoj pocit?! Len o ňom mlčať, a byť normálna!

Ale nateraz nebola normálna, keď sa v nej ozvalo:

„Tvoju genetickú kvalitu a sociálnu kastu nevie nikto zaručiť, to, čo sa naučíš, je často už len na tebe samej. Povedia ti, bojuj férovo – avšak každá ľudská hra má svoje tvrdé pravidlá, a ty nemôžeš chápať iba cez bolesť, ale keď ti telo dáva najavo tvoju pozíciu v spoločnosti, už

nemáš medzi ľuďmi kam uhnúť – musíš sa správať, tak ako je chcené, lebo inak nemáš žiadnu šancu".

Nie, ona musí byť normálna, a to, čo si pomyslela, je chybné a bludárske!

Správa spoločnosti, povedz jej pravdu:

Prečo mala pocit, že staršia kolegyňa má v pohľade otázku: „to, čo vieš, je tak samozrejmé, oproti tomu, čo viem... ja... veď to už tak samozrejmé medzi ľuďmi nebýva."

Jej pocit v nej nadvihol jedno z ramien. Uvedomila si ten pohyb, a stále nevedela, čo sa to deje.

A stará žena sa jej zahľadela do tváre, usmiala sa.

– Tú kávu nemusíte piť tak rýchlo. Nebojte sa nás.

Lenže – tento raz - mala pocit, že si zrazu nemá s ľuďmi čo povedať – už aj ona... - videla v nich všetko, čo „bolo, je a bude", a skutočnosť bola taká ozrutná, že kávu takmer vypila jedným dúškom, hoci vedela, že za každým sa skrýva neopakovateľný osud a neopakovateľná „existenciálna analýza". Naozaj urýchlene dopila kávu, a ešte si vypočula ako stará žena rozpovedala, že ide na desať dní na ozdravný pobyt k moru.

Nemala v sebe žiadny komentár, ani pocit z toho, čo počula.

Chcela radšej vidieť všetkých svojich priateľov, a bolo jej jedno, že už tušila, že v určitom veku sa priateľstvo mení na kontakt človek-človek len v krátkom vymedzení akéhosi zabudnutia na všetko, čo človek musí. (Ešte si myslela, že má skutočných priateľov, bola mladá a ľudský kontakt vedela nadceniť.)

– Idem do svojej kancelárie, mám sa naučiť ešte veľa práce...

– Práca sa nedá naučiť, dá sa iba zvládnuť... - a postaršia žena sa opäť tak uvoľnene usmiala.

– Viete, musím sa naučiť urobiť a znieť ešte veľa práce... a uvidieť za tým... to, čo mi pomôže... - opravila sa „naša žena". A v sekunde si uvedomila, že povedala to, čo asi nemala povedať. Postavila sa zo stoličky a umyla po sebe pohár od kávy, položila ho na útierku dole dnom – a ostatní iba pozorovali, pili ďalej kávu.

– To, čo vám pomôže... - ktosi zopakoval tak uvoľnene. - Mali by ste sa skôr sústrediť na to, aby vám nebolo uškodené, keď budete mať pocit, že robíte niečo, čo nie je ocenené.

– Áno, mladí ľudia často zabúdajú, keď vidia len prezentovaný úspech v médiách, že naozajstný život sme my, - povedal pekný muž.

A „naša žena" vedela ešte menej „kto je" pri vychádzaní z kancelárie plnej kavičkárov, ako predtým, keď do nej vchádzala.

Pracovala, ale občas mala „pocit“, že na prácu nestačí – ťažko sa jej zbavovalo slobody, o ktorej snívala, ale už aj ona vedela, že musí - a chcelo sa jej plakať, vtedy si pomyslela na svojho partnera – zavítalo do nej: „keď vydrží on, vydržím i ja, kvôli všetkému, čím môžeme byť spolu“.

Mala v sebe „nový sen“, a to, čo si bude môcť kúpiť za svoje prvé peniaze a mať zase „nový pocit materiálnej slobody“.

„Čo iné... ako materiálnu slobodu... táto spoločnosť naozaj sponzoruje, toleruje?“

A kolegyňa – postaršia pani – po „našej žene“ umyla lyžičku od kávy, ktorú zabudla umyť, so slovami: - Všetky tieto mladé ženy... keď sú ešte slobodné...

Každý sa musí učiť tak veľa v každom okamihu, niet nikoho na svete, ktorý by sa nemal čo učiť, však.

49

Kráčal – odznova – do práce – a na autobusovej zastávke vzhladol novú čakajúcu. Ženu, ktorú *miloval* ako prvú v jeho živote. Nemohol uveriť svojim očiam. Iba náhoda, ktorú nečakal, ktorá mu v podstate narušila komfort v ceste.

„Žena ako ona, a na zastávke!“

Všetko bolo zabudnuté, ale - pamätal si ju. Akoby si chcel rozpomenúť na svoje staré pocity v tom pohľade.

„Už“ vedel, že to bola... bytosť – ktorá ho naučila milovať sa ako človek – a „vysvetlila mu“, ako zostať pri tom muž!

Práve si myslel, že ďalej sa človek dostať nemôže!

Toto bol deň, v ktorom si po dlhom čase pustil do slúchadiel hudbu, lebo mal chuť na také ráno.

Deň, v ktorom túžil po spomienke? Deň, v ktorom urobil aspoň niečo inak ako v predchádzajúcich dňoch.

Počul len hudbu, nie slobodu, vedel, čo má dnes urobiť a ako – prijal to ako samozrejmosť, „už aj hudba“ sa stala len spoluúčasťou...

Nemal v sebe takmer žiadne vlastné myšlienky! Všetko prebral od niekoho iného, z kníh, z televízie, z iných masmédií.

Keď uvidel na ulici policajtov, mal radosť, že niekto dohliada na všeobecný poriadok!

Všimla si ho, ale neusmiala sa.

Váhal, či k nej podísť, váhal tak nepodstatne pre všetkých, ktorí majú iný deň ako on.

Zostával iba okamih, pokiaľ mal prísť autobus – rozhodol sa k nej podísť, z povinnosti a zároveň z akejsi ľudskej hrdosti.

– Si to ty? Nie si to ty? - spýtal sa jej.

Venovala mu prázdny a chladný pohľad.

Prasklo mu v ramene tak brutálne.

„Prečo mi zlomila rameno jediným pohľadom?“ Žeby mu v jedinom pohľade ukázala, že nie je „ten správny“, ktorým chcel kedysi byť?!

A on sa bolestivo usmial. Nikoho nezaujímalo, že mu prasklo v ramene, a žena povedala:

– Som to ja. Bývam neďaleko v prenájme.

– Ako sa máš?

– Žijem.

Dokonca aj on vedel, že ide o nútený dialóg.

Zrazu dopovedala:

– Rozviedla som sa a som bezdetná. Takže asi tak. Manžel vysúdil náš spoločný byt. A ty sa máš ako?

– Mám manželku. A udržali sme to.

– A deti?

Práve prišiel autobus. Nastúpili, stáli medzi ľuďmi, a on sa rozhodol pokračovať:

– Deti nemáme... Ale inak robíme, čo sa dá. Sme takí obyčajní ľudia. Máme sa naozaj radi.

– To nezvykne byť medzi ľuďmi až tak samozrejmé...

– No veru, ľudia... - ale skočila mu do reči:

– Nakoniec sme... ľudia všetci. Len niektorí sa toho nedožijú... - vydýchla ako dopovedala, pokúsila sa o ďalší úsmev, ale to len preto, lebo musela vystupovať. - Možno sa ešte uvidíme.

Pozdrav ženu, hoci ju nepoznám.

A on sa práve dozvedel, že ešte má v živote čo hľadať!

„Stále neviem, že sme všetci - ľudia, aké priezračné a jednoduché.“

Mal to byť jeho posledný obchodný obed. Potom sa vzdáva svojho postavenia. Už vieme, že je unavený z toho, čo vidí. Len si nechal pripustiť ďalšiu tmu v pohľade, ktorý prijal?

Obed s mužom, ktorý má „údajný" nadhľad, s mužom, ktorý si chytil drahé hodinky, keď sa k nemu „náš muž" posadil. S mužom, ktorý má päť detí, a štyri deti – vždy s inou ženou.

Muž si chytil ucho. Opäť si chytil hodinky.

- Dobrý deň, - povedal „náš muž" a cítil sa neisto. Neveril príliš v projekt, ktorý zastupoval, „ale bral to športovo – bol iba v práci".

– Môžeme si tykať, nemám rád... keď si netykám... po odvedenej práci.

Muž nadvihol obidva palce, ako hovoril – držanie tela prednášalo o veľkej sebadôvere:

- Ako ste spokojný s mojou prácou?

Projekt, ktorý zastupoval „náš muž", sa zaoberal prekladom knihy, ktorá na veľkom trhu v inej krajine zarobila veľa peňazí. Muž, sediaci pred „naším mužom" zabezpečoval čo najrýchlejší preklad. Kniha mala takmer päťsto normostrán.

A všetci zúčastnení vedeli, že ide o knihu pre ľudí, ktorí žijú v šablónach. Ktorých zaujímajú len nové mobilné telefóny a všetko, čo diktuje spoločnosť a korporácie.

Byť podriadení kapitalizmu a jeho „filozofickej kostre" – a ľudia žijú podľa šablón, ktoré už určilo toľko spisovateľov, napríklad Richard Yates v „Revolutionary Road". Protest... a pravdovravnosť, kolegialita a súkromný priestor na život, načo zachádzať ďalej?

Yates písal prejavy pre Kennedyho.

A za jeho života sa nikdy nepredalo veľa kníh.

„Chceš písať pravdu? Toto je iná doba, pravda, v ktorej sa uvidia tí, ktorí ju nevedia povedať, ale myslia si, že ju hovoria cez to, čo čítajú, vidia, ako konajú... keď môžu... tá pravda sa cení a vie sa predať. A zajtra budú konať tak, ako sa vyžaduje, tak ako je to nastavené v tom, v čom sa pohybujú".

Takže zúčastnení dobre vedeli, že môžu zarobiť.

- Nezamýšľal som sa nad obsahom, prekladal som, - povedal muž. - Ale je to kniha, v ktorej môžete dobre pochopiť ženské konanie. Ale osobne dávam prednosť reálnemu životu. Nech knihy zostávajú pre takých, ktorí nemôžu žiť tak, ako my.

„Náš muž" si pomyslel:

„Nie je správne, keď knihy pre spoločnosť prezentuje niekto, kto tie knihy naozaj žije?"

– So ženami to je veľmi pohyblivé, - povedal asi tak v strede obeda muž, ktorý sa prezentoval ako „muž za ktoroukoľvek vodou, ktorú si pripustíme". - Tie pochopíte, až keď ich spoznáte viac. Schémy sa tak priezračne opakujú, to vám poviem.

– Žien som nepoznal veľa.

– To je škoda. Vždy viete len toľko, koľko zažijete. Ostatné vie statočne oklamať.

„Náš muž" si premeral dotyčného, a pomyslel si vo svojej nahote to, čo ho chránilo pred inou pravdou.

„Vieš o čom je milovanie? To skutočné?"

„A nemiluje každý nakoniec celosvetovo inak – a vždy skutočne z jediného uhľa pohľadu?! A pri každom vzťahu sa zvykneme posúvať k iným brehom, ale *počasie* dokáže často tak či onak zmeniť vlnobitie?"

Sebaohajoba muža pred mužom je – vždy, vždy – iná ako sebaohajoba ženy pred ženou!

- Odviedli ste naozaj dobrú prácu, - povedal „náš muž" a dotkol sa pri slovách vlastných hodínok bez toho, aby chcel, hodínok, ktoré dostal ešte za maturitu.

Zrazu mu prasklo v pravom zápästí.

Muž sa usmial.

- Trochu som sa s tým s mojím tímom natrápil. Nehceli sme, aby to bolo príliš zložité, keď predsa vieme, pre aký trh je to určené. Cieľová skupina bola jasná. Išlo nám o víťazstvo v tom, o čo sme predsa rozhodli. Všakže.

Priniesli im polievku, ktorú si medzičasom „objednali natoľko zbytočne, že je o tom nepotrebné písať".

A „náš muž" predsa len povedal aj sám za seba:

- Ide nám o spoločný úspech, v ktorom sa dokážeme férovo rozdeliť. A pravdy existuje len toľko, na koľko sa dohodneme, že by bolo výhodné pravdu predávať, veď každý trh potrebuje tú svoju pravdu.

- Sú len férove statusy, drahý priateľ. A aká pravda? Konanie, ktoré niečo znamená je jediné, čo hýbe svetom. Dobrú chuť.

51

Rozhodla sa vyhľadať pomoc klinickej psychologičky po jej prvom zrútení, kedy strhávala plagáty vo svojej škole – produkty vlastnej práce – z časti produkty svojej štruktúry myšlienok, a z časti produkty myšlienok niekoho iného.

Povedia vám, že ak žijete iba podľa vlastnej štruktúry myšlienok, nemáte sa ako zaradiť do spoločnosti, povedia vám, že ak chcete učiť alebo hovoriť iba o tom, čo vidíte vy a túžite to naučiť ostatných, musíte sa pripraviť, že bolesť ktorú pocíte, bude neznesiteľná.

Ak budete hovoriť pred ľuďmi o mori, ktoré vami preteká, vlnobite bude vždy neznesiteľné v

okamihoch samoty a krehká súčasť so všetkými podstatami, ktoré v sebe nosíte pri rôznych ľuďoch a situáciách, sa môže stratiť – a vy stratíte schopnosť vyrovnať sa s tým, čo vidíte, s tým, čo do vás priteká a a čo z vás odteká.

Avšak to „naša žena“ psychologičke nepovedala.

Vošla do jej starého – s rozvahou a štýlom zariadeného bytu v centre veľkomesta.

Psychologička ju privítala slovami:

- Zmenila som si priezvisko, pred tromi týždňami som sa vydala. Preto na zvončeku bolo už iné meno.

Keď „našu ženu“ usadila vo svojej priestranej obývacej miestnosti, pozreli sa jedna druhej do očí, psychologičke kliklo pravé oko, a našej žene akoby „myklo koreňom“ nosa.

Tvrde pracovné stretnutie – a pritom ľudský kontakt – psychologička sa pozrela na svoj mobilný telefón, položený na pracovnom čiernom koženom zošite. - Viete, mám jeden a polročného syna, a hoci som poprosila opatrovateľov, aby mi nevolali, v núdzových prípadoch sa ozvú.

Žena si premerala ženu, a „naša žena“ pocítila tiahu bolesti, aj keď ešte nevedela, že nemôže mať deti – ale jej ženský inštinkt ju viedol k poznaniu, ktoré si nechcela priznať.

Nezávidela inej žene, sama mala problém a chcela sa sústrediť iba na to, kvôli čomu prišla – a kvôli čomu bude platiť za službu, ktorú „si objednala“.

– Tak kvôli čomu ste prišli? - spýtala sa uvoľnene psychologička.

A „naša žena“ rozpovedala svoj príbeh o strhávaní plagátov, o pretlaku toho, čo vie – a nemôže zakričať, že vlastne nie je tá, ktorá môže hovoriť, aj keď – irónia – ani už veľmi nechce.

Dospela k tomu, že: v podstate nevie, čo chce od života – a cíti iba tiahu bolesti.

Pretože ak chce pokoj, po chvíli má pocit, že už ho nechce, a ak má v sebe nepokoj...

Zároveň povedala:

- Nepresadila som sa. Mala som sny, ale teraz žijem každý druhý vzdelaný život, - a pristihla sa pri tom, ako podobnú vetu hovorí pričasto sama sebe takmer každý deň. Teraz ju však hovorila niekomu, kto počúva za jej peniaze. „Teraz môžem hovoriť!“

Ako pomôcť takému človeku?

Počúvanie a pravdy, ktoré zabolia.

– Nie vždy som hovorila pravdu. Niekedy som v kolektívoch rozprávala v prospech môjho stúpnutia nepravdy. A to vás môže tak nebezpečne stiahnuť...

– Áno, to zvykne byť nebezpečné. Dôležité je uvedomenie a priznanie si toho faktu.

– Vedela som o tom, už keď som to robila. Ale keď som stretla môjho manžela, snažila som sa tomu vyhýbať, skončila som s tým... a veľmi som si želala, aby mi nikdy neklamal. Poznáte to, skutočná láska dvoch ľudí neznáša klamstvá.

– Spomenuli ste manžela. Čo rodinný život?

– Mám manžela, ktorého som naozaj milovala. Ale ak s niekým žijete, prechádzate zväčša všetkými možnými opismi, ktorými sa tak dobre zaoberá psychológia.

Psychologička sa pousmiala, od tri týždne vydatej ženy s jeden a polročným synom išlo o odvážny úsmev ženy, ktorá sa pokúšala pochopiť a uvidieť život niekoho, koho „mohla taktiež zaraďovať podľa predpísaných šablón“.

Lenže, aby život medzi ľuďmi mohol byť spravovaný, sú potrebné čo najlepšie a najprecíznejšie šablóny ľudského správania – a rozvrstvenie podľa pevne stanovených pravidiel.

„Naša žena“ sa skutočne rozrozprávala a rozhodla sa povedať aj pocity, ktoré nikdy nepovedala manželovi, nikomu blízkemu.

Boli predsa rovesníčky – a zazneli vety ľudského „typu“:

– Život, ktorý žijem, zo mňa vyhnal sebadôveru myslieť ako chcem v okamihoch, v ktorej ide o súboj dvoch osobností.

– Ako to myslíte?

– Radšej sa prispôsobím. Vzdala som sa.

– To nie je vždy také jednoznačné. Celý život človeka je často o tom, ako sa cíti on sám. O jeho vnútornom komforte.

– Viete, možno to je o tom, ako sa nastaví... aké má očakávanie, a čo veľmi... veľmi chce. Do akej miery dokáže ustáť tlak iných na jeho osobnosť.

– A čo by ste chcela naozaj vy?

– Mier duše. A neviem, ako ho získať.

Po ďalších dvadsiatich minútach psychologička povedala, že by si vedela predstaviť terapiu.

Dohodli sa pri ďalšom pohľade do očí. Navzájom si zaželali pekný víkend.

Aké to je – cítiť sa, že ste pre iných ľudí iba práca, z ktorej si chcete zobrať – iba pre vás – maximum?

Cez víkendy – v prvý rok, ktorý obaja pracovali v nastavenom systéme, kde každému ide často iba o seba, lebo „inak si môže veľmi uškodiť“ - chodievali na výlety a dokázali sa

navzájom dopĺňať v dialógoch, v potrebe byť „s druhým človekom“, nastavovali existenciu jeden druhému a dokázali prijímať ako dávať, a vedieť o tom...

Pracovný život, večerný život v partnerstve a život, založený na slobodných víkendoch, kde si môžete dovoliť len to, na čo máte – a v tejto jednoduchosti je odznova opísaná pravda rozdanej spoločnosti. *Aleluja!*

O čo ide viac, keď naozaj robíte to, čo máte? O schopnosti, ktoré by ste nemali prekryvať tým, čo nie je chcené?

Zaplatili si výlet na lodi. Vyrážali z hlavného mesta, a mierili na blízky hrad, jeden zo symbolov štátnosti.

Na lodi stretli zväčša cudzincov, ľudí s inou štruktúrou myslenia, ale ľudí používajúcich rovnaké platobné obeživo.

Obaja vedeli, že etika iných národov je rozdielna, ale obeživo predsa nepustí. A teraz – ešte – aj oni stáli na strane tých, ktorí boli začlenení natoľko, že víkendové úsmevy neboli sprevádzané útokmi na vnútorné prežitky, na rýchlu zmenu emócií, jednoducho: zdalo sa, že sa úspešne zaradili, a že si to dokážu užiť!

Sadli si na voľné miesta s dobrým výhľadom, oproti sedel nejaký iný postarší pár, rozprávali sa cudzou rečou, a „náš pár“ nerozumel ich reči. Preto sa slobodne rozhovorili o ich prácach, a slobodne začali komentovať, opisovať kolektívy, ktorým každý z nich čelil.

– Náš šéf... riadi už pridlho... Je to egocentrik... Vlastní podnik... a teraz prišiel osobne riadiť našu odnož, aby nás vytiahol zase hore... Vie ako na to. Presvedčí ťa, že pracuješ sčasti aj na svoje, hoci stále pracuješ iba na jeho. A keď nesplníš, čo máš... vždy si nájde na teba čas... a po pracovnom čase... ťa prinúti to urobiť v jeho prítomnosti. Tak pokojne, bez zvyšovania hlasu. Len v konečnom bode mu nikdy nejde o človeka, s ktorým pracuje... Asi musí stále pracovať, aby sa z tej citovej mizérie nezbláznil. Ale má svoj zmysel života, a tým je riadenie. Dokázal, čo chcel.

– Keď naozaj žije vo svojom zmysle života, tak dole klobúk... pred ním...

– Ak bude úspešný... lebo teraz zmenil pravidlá hry. A chce vyskúšať niečo nové. Prepísal pravidlá, a očakáva úspech. Chce nás naozaj zachrániť, a žiť v tom, že to dokázal.

– Áno, ak bude úspešný, potom je všetko v poriadku. A ja mu želim úspech, lebo potom budeš v úspešnom pracovnom kolektíve.

Zrazu sa ozvala žena, sediaci oproti, ako jej čajka preletela nad hlavou s akousi rybou v zobáku, v rodnom jazyku „nášho páru“:

– Prepáčte, že sa pripájam... Ale je pekné, že želáte úspech niekomu, kto je v riadiacej funkcii,

a viete jeho činnosť zhodnotiť objektívne. To sa nepočuje od podriadených často.

„Náš pár“ prekonal úvodné prekvapenie z vypočutia ich rozhovoru. Manžel ženy, oblečený v akomsi značkovom oblečení, sa iba uškrnul a čosi povedal „v inej štruktúre myslenia“, tak, že rozumela len jeho manželka, ktorá ihneď preložila:

- Údajne som do vás nezmyselne zasiahla. Údajne som mala mlčať. Sme na rovnakom výlete, a vy do náš nevstupujete. Že každý si máme užívať to, čo vidíme... len ako chceme... s tým, s kým sme.

– My sme vám nerozumeli... teda nie teraz... ale predtým... - ozvala sa „naša žena“.

– V dnešnom svete je často všetko len o tom, do akej miery si rozumieme a do akej miery si môžeme rozumieť... - povedala, pôsobiac vzdelane, a s určitou grandióznosťou, manželka muža, ktorý si zatiaľ pozeral na poletujúce čajky, na breh veľkomesta, a tváril sa, že neregistruje reč, ktorej nerozumie.

„Náš muž“ sa viac-menej povinne pousmial, ale nebol to zase zviazaný úsmev.

A osadenstvo stíchlo.

Náš pár sa chytil za ruky a v tichu si vychutnával plavbu.

A manžel ženy, ktorá sa trochu predviedla, ju chytil okolo ramien a v jeho reči povedal celkom nahlas:

- Takto je to lepšie.

53

Kedysi sa po milovaní rozprávali, ale teraz sa iba zodvihnú a idú sa umyť. Jej tvár je natoľko vyrovnaná s tým, čo musí urobiť – milovanie je ako bicyklovanie, jeho tvár je ako po športovom výkone – toto je štádium sexu, kedy sa už nikto nepýta „kto z koho“ - „kto pre koho“ – teraz už iba *sú* aj v sexe.

Jednoducho nič neriešia, majú priveľa povinností a stanovený rozvrh dňa.

Už nevie, ako by prijímal svoju ženu, ak by to nebola žena, ale „iba človek“. Načo táto otázka, čo pre neho rieši? Nič.

Už nevie, ako by prijímala svojho muža – už zabudla... - ak by nenosil domov obnos, ktorý im zabezpečuje „žiť nateraz v lige, v ktorej sa žije tak dobre, lebo ste ticho rešpektovaní za všetko, čo dokázete mať“.

Muži zabúdajú cez svoj život, ženy často cez svoje potreby...

Ľahnú si naspäť k sebe a obaja pozerajú bez slov do steny nad nimi.

Tykajú hodiny, obaja si nezáväzne jeden na druhom uvedomujú tlkot svojich srdc.

- Čo je to život? - spýta sa šeptom „náš muž“.

A „naša žena“ ho objíma nahým, ešte stále rozhorúčeným telom.

- Toto je iba čiastočná informácia, - zašepká mu do ucha.

54

Natrhol si achilovu pätu pri basketbalovom zápase. A cítil obrovskú bolesť, všetko ostatné bolo nepodstatné.

Zakričal na spoluhráčov:

– Bude to achilovka, (a povedal neslušné slovo)! - a v zápätí prekvapivo dodal, ako sa zvíjal na palubovke: - Aspoň sa môžem cítiť ako Achilles...

– Aspoň čosi, - povedal ktosi, kto sa iba snažil vcítiť do bolesti „nášho muža“, ale muž v tom zostával, samozrejme, už iba osamelý.

Spoluhráči ho zanesli do auta muža, ktorý povedal „aspoň čosi“ – a ten ho s podporou ďalších dvoch mužov v stroji zaviezol na pohotovosť.

V aute sa rozprávali medzi bolesťou:

– Aspoň teraz moja... bude mať čo robiť. Máme miernu krízu... Toto nás zase trochu stmelí.

– Tak už to býva... bolesť je často vykúpením. Vieme sa lepšie zniesť...

Ale „náš muž“ si iba „bezbožne“ premeral autora slov a s akýmsi výšmeškom, stále hovoriac cez neustálu bolesť, ktorá konečne nebola iba životná, povedal:

– Keď sa ženy môžu starať, dostávajú to, čo museli robiť po väčšinu času v histórii. A moja žena je predsa historička... Učí dejepis... - a pokúsil sa o úsmev.

Muži v aute sa rozosmiali. On sa však prestal usmievať v okamihu, v ktorom sa ostatní rozosmiali.

Bola to naozaj len fyzická bolesť, ktorá mu zabránila smiať sa.

55

Dnes videli niečo strašné, ako sa prechádzali v nedeľnom dni, poobede:

Mladý muž jazdil prí rýchlo a zrazil na prechode pre chodcov mladú ženu s dieťaťom v kočíku. Stáli iba kúsok od nehody a videli rýchly zánik dvoch ľudí.

Šofér nezastavil a ušiel.

„Náš muž“ sa nedokázal rozbehnúť k telám, ku - na kúsok rozbitému – kočíku.

Dieťa, ani jeho matka nevidali žiadny zvuk v okamihu nárazu.

„Naša žena" sa hystericky rozplakala.

Neboli sami, ktorí videli nehodu.

Jeden muž sa rozbehol k odhodným telám a konal, snažil sa žene dávať umelé dýchanie. Dal jej prednosť pred dieťaťom.

„Náš pár" sa pred zrážkou rozprával:

– Čo si dnes navaríme na večeru?

– Mal by som chuť na niečo exotické.

...alebo:

– Vnímal by som ťa rovnako, ak by si mala iné meno?

– No to vieš, možno by si ma ani nespoznal... ak by som mala iné meno.

Muž zakričal, pomedzi nádych a výdych, na „nášho muža":

- Skontrolujte dieťa!

Ale „náš muž" nedokázal urobiť ani krok. A „naša žena" stále iba hystericky jačala.

Prebral sa až vtedy, keď si uvedomil jačiacu manželku. To, čo ho prinútilo konať – bola jeho žena!

Urýchlene podišiel k dieťaťu, snažil sa zistiť jeho stav, ale malo nárazom „odokrytý" mozog.

Nezachytil žiadny pulz – „nemyslel si to – iba konal – tak to vyhodnotil" – viedol ho iba pud.

Napriek stavu dieťaťa sa mu rozhodol dávať umelé dýchanie, ale nikdy malému dieťaťu nedával umelé dýchanie a tak mu zlomil hrudný koš.

Nikto o tom nevedel, ani on.

56

Koľko chudákov dnes vidí, a koľko z nich mu zdvihne náladu, že on sa pohybuje v lepších vodách – vidí bezdomovcov a hovorí si: „koľko ľudí a ako vzdá život, koľko z nich prepadne drogám a alkoholu, a koľkým z nich sa už nechce pripojiť ku kolovrátku?"

A pýta sa: „koľko feťákov dnes kráča do práce spolu so mnou, koľko alkoholikov, koľko sukničkárov?"

Pretože dnes sa chce pozerat' iba na tých, ktorí neuspeli, ktorí sú hlboko pod ním! Dnes ma chuť byť arogantným, dnes túži uvidieť svoj úspech!

Dnes vojde do kancelárie a pozdraví svoju staršiu kolegyňu, ktorú odhadol rovnako ako ona odhadla jeho – už dávno.

Počúva jej rozhovor s manželom a príde mu taká, ako väčšina žien v jej veku. A má tú odvahu si myslieť, že ju hodnotí objektívne.

Rozmýšľa, aká bola v posteli (keď bola mladšia), a či niekomu „tým“ zachránila život. A skutočne nikto mu nedal právo, aby jeho vnútro išlo touto cestou! Tak čo ako?!

Kto súdi ľudské myslenie?!

Ešte nevie, že aj on je zaradený do presnej šablóny – a jeho konanie sa dá presne odhadnúť. Pričom sa považuje za neodhadnuteľného.

Mýli sa.

Mýli sa takmer v celom svojom živote. Mýli sa, keď sa jej pýta, či si dá s ním kávu a myslí si, že jej tým robí službu – ale jej je to úplne ukradnuté.

Je toľko nepodstatných vecí, ktoré naozaj formujú náš život!

Pije raňajšiu kávu, a je v tom sám.

Počas pracovných činností nemyslí na všetkých, ktorých prekonal, ktorí prekonal jeho, je v kolovrátku a niektorý zo slobodných bezdomovcov sa mu opitý v slnečnom dni môže smiať, a v zimnom počasí?

Zmrznutie je údajne najkrajšia smrť. V konečnom štádiu necítite žiadnu bolesť.

A kto vie, že ak by sa porovnala činnosť bezdomovca a „nášho muža“ – výsledok bude stále rovnaký?

A toto sú dni, v ktorých to „náš muž“ nevie, toto sú dni, v ktorých si aspoň na chvíľu vychutnáva, že je tým, kým sa stal.

Nerušme ho, on neruší nás.

Za deň povie „náš muž“ príliš veľa viet, ktoré už nič neznamenajú. A on si stále myslí, že sa s nimi udržuje v činnosti. Sú to vety, ktoré nezostávajú v človeku, ktorý sa s ním rozpráva. Sú to iba ďalšie vety, ktoré patria k multimiliardám viet za deň vyslovených, ktoré sú ešte v ten deň zabudnuté.

A všetky sny, ktoré má, sú už iba mechanické sny – opisujú predmety a momentky z práce. Odkazy v ňom vysychajú! Hĺbka, v ktorej sa môže nájsť obhajoba ľudského života, sa v ňom stráca – a on o tom nevie?

Dnes sa po práci prejde peši od pracovnej budovy až ku svojmu bytu.

Ale je zahľadený iba do seba!

Už nevníma bezdomovcov, tých, ktorí skončili pod ním.

Nemôže prísť na to, čo by si v živote skutočne želan! Zabudol si niečo si želať! Niečo to z neho vyhnalo.

Nakoniec iba kráča. Je mŕtvy živý, a my nevieme koľko iných použilo toto slovné spojenie v iných knihách, ktoré sa píšú – práve teraz!

A na svoju ženu si pomyslí iba ako na predmet, ktorý stretne, keď vchádza do bytu.

Kto vyhral, ak je – on - v tomto štádiu?

57

Keď bol mladší, žila v ňom predstava, že sa nebude vedieť dokázať vyrovnat' so zánikom ľudí - známych, priateľov (ak nejakí skutoční zostali) okolo seba. Ale teraz zániky ľudí prijíma iba ako fakty. Často necíti nič. Vždy si iba spomenie, čo s ktorým mŕtvym zažil.

Ak myslí na nejakého človeka ako na priateľa, sú to iba ľudia, ktorí zostali z detstva. Ostatní sa v živote zvykli a zvyknú tak rýchlo strácať.

Má chvíľu času pre seba, opúšťa jeho bezvládnú ženu, ktorá práve spí – naozaj spí.

A rozhodne sa pre dôchodcovskú prechádzku.

V myslí rozoberá už iba rozvrh zajtrajšieho dňa. Dávno nemyslí na vývoj sveta, na to, ako to bude vyzerat' po jeho smrti.

Stretáva starého muža, bývalého spolužiaka zo základnej školy, s ktorým sa občas na zvykli hrať obyčajné hry, aké sa hrávala väčšina detí.

Majú chuť zastať a majú chuť na rozhovor, táto potreba prichádza z oboch strán:

- Ako sa máš? - spýta sa starý muž, a prejde si po nose, ako by si utieral hlieny do rukáva.

„Náš muž“ si prejde po pravom oku, a poškrabká sa na hlave, už iba automaticky, a nikomu z nich neprekážajú ich pohyby, nevnímajú ich. Ako starí ľudia už neveria na „palce, hodinky a všetko, o čo ľudia hrajú v ľudských hrách“. Hodnotu má iba žiť?

Zvykli si na to, že potrebujú človeka, ktorého kedysi poznali, slová pre slová jestvujú len pre takých ľudí, s inými sa sotva budú rozprávať – iných vnímajú iba okrajovo, sú pre nich ako stromy, vtáky a automobily. Stromy a vtáky sú však viac ako automobily, lebo jestvujú nezáväzne na ľuďoch.

– Starám sa o ženu. A dni sú často ako jeden. Ale stále žijem. Nevymenil by som. Nikdy som si nemyslel, že budem žiť tak dlho. Môžem síce odísť každým dňom, no čím dlhšie vnímam dni len ako jeden, žijem vlastne v takej spokojnosti. Som rád, že sa môžem starať o ženu.

Našiel som tempo života. A čo ty? - „náš muž“ sa úprimne zaujíma o život niekoho cudzieho.

Vidí v ňom spoločnú existenciu!

Ale áno, väzby na detstvo sú v starobe tak silné:

– Stále som ten istý človek... ako na základnej. Môžeš si myslieť, že ma zmenilo manželstvo...

deti... práca... nešťastia... problémy detí... ale nie. Keď ťa vidím, viem, že som ten istý. A to je... ako to povedať? To je oslobodzujúce. Taký čerstvý vánok!

„Náš muž“ neskúma klamstvo alebo pravdu v slovách starého muža. Prijal ich.

– Ja... už nie som ten istý človek. Myslím si, že už som v živote veľakrát vyhorel. Ja... už len žijem. Ale to nemusí byť vždy iba zlé...

– Pozri sa mi do očí, a skús si spomenúť, kým si bol, keď sme boli mladí... A môže sa ti to pri mne vrátiť. Ver mi, vyskúšaj. Oceníš to. Vlieva to silu do žíl.

„Náš muž“ to naozaj skúsi, zahľadí sa do očí starému mužovi a po chvíľke sa rozosmeje.

– Dobrý pokus... Spomínaš si ešte na to, ako si so mnou hádal, že stromy sa nemôžu dožiť štyristorokov a viac, že to by bolo proti prírode? Na to si spomínam. Že na čo by žili tak dlho, keď aj tak nič nevedia... Na to sa nedá zabudnúť.

– Ty si na to ešte spomínaš? Ale dnes... napriek tomu... že som... vlastne stále tým istým chlapčiskom... stromom... zdá sa... už rozumiem... Totiž, teraz sa mi nezdá, že by tie stromy vedeli menej ako ja... Jediné, čo robia... je, že vlastne učia žiť iné stromy... iba životom. Nič viac, nič menej. A to keď pochopíš... zrazu sa upokojíš, - a starý muž sa rozosmeje.

„Náš muž“ si pomyslí na manželku, pretože je navyknutý na ňu myslieť ako človek, čo sa o ňu stará. A v posledných vetách starého muža sa tak či tak strácal, ale cíti sa pri ňom dobre, takže mu to neprekáža. Hneď je však i naspäť pri starom mužovi, a sústreďí sa:

– Ty si nestratil nič zo svojho myslenia... To sa o mne nedá povedať, - a zrazu má pocit, že sa musí vrátiť k manželke, že ju potrebuje viac ako ona jeho, že potrebuje istotu, že je, hoci mu nič nepovie.

58

V čase obeda zašiel za kolegami spýtať sa ich, či nejdú na obed, a keď na nich čakal, keď z kancelárie vyšla jeho pekná kolegyňa, neovládol sa a jeho pohľad na ňu bol drastický. Nedokázal skryť v sebe čosi „tak hlboké“, toho dravca!

A je jedno, že „mal priateľku“.

A je jedno, že bol človek, ktorý videl a vedel.

Vošli do jedálne, ktorá bola plná, a museli čakať, pokým sa uvoľnia miesta, „náš muž“ sa už kontroloval a nepozeral sa na ženu, ktorá ho tak priťahovala.

Všetko, čo poznal, bolo opäť zabudnuté, a všetko, čo cítil k svojej priateľke, zrazu nejestvovalo.

Sedel so svojim kolegom a mlčali, keď jedli.

Občas sa pozrel na kolegyňu, a vyplazil jazyk pomedzi jedenie.

Tá žena ho naozaj rozpaľovala. A on to chcel!

Dojedol, vyplazyl jazyk, ako sa... ona... na neho zapozerala. Bol príťažlivý.

Odhadla ho tak, ako potrebovala.

A ani jeden z nich vzájomnému príťahovaniu nevenoval veľkú pozornosť – keď sa nevideli – nebolo čomu venovať pozornosť.

Večer sa každý z nich bude milovať so svojim partnerom, alebo pôjde von, a všetky tie víkendové večery, v ktorých sa stráca tlkot srdca a ktoré môžu/nemusia vyvrcholiť plodením... - a nikto z nich nebude chcieť nič zmeniť na „celosvetovom vnímaní reality“. Pretože patria do tej skupiny ľudí.

Nepatria ani vyššie, ani nižšie! Navždy?

A jeho kolegyňa bude stále vedieť, ako sa na ňu pozrel, čo bolo v tom pohľade. A bude ju to príťahovať, či ju jej priateľ pomiluje dobre alebo zle, pohľad „nášho muža“ jej niečo dal, akýsi diabolský pocit, ktorý každá žena tak potrebuje.

A keď ho v práci uvidí, bude v ňom vidieť opäť ten diabolský pohľad, a bude ho chcieť znovu vidieť!

A zatiaľ niekto z nich dvoch bude veriť pracovnej pravde a tomu, čo treba odvieť – a niekto sa bude viac sústreďovať na slobodu po práci. Výkon zostane navždy len jeden, môžete veriť čomu chcete. V určitom životnom období sa často cítime tak, akú prácu odvádzame...

Výkon, tak ako diabolský pohľad, je naozaj len jeden.

59

Jeho matka sa práve rozprávala so ženou, ktorá už zomrela.

Jeho matka je už taktiež mŕtva. A všetky životné štádia, ktorými si prešla, teraz pokračujú, keďže:

„Náš muž“, vtedy len jedno malé dieťa, ktorého štádium bolo už toľkokrát opísané v odbornej literatúre, povedal po prvý raz:

- Ja... - a hoci jeho veta pokračovala, on už nebol nikdy rovnaký, ako predtým, keď nepovedal „ja“?

Matka jeho vetu prepočula, rovnako ako žena, ktorá sa s ňou rozprávala.

A on iba niečo chcel, a keďže nedostal odpoveď, pokračoval vo svojom chcení už celkom sám za seba v detskej realite.

Začal otrhávať jedličku, ktorá im rástla pred domom, pretože túžil niečo natrhať pre zajaca, ktorého mu kúpila jeho matka. Bol ešte príliš malý, aby vedel, že zajace si s ihličím neporadia, ale konal tak slobodne, a už bolo za všetkým *ja!*

– Netrhaj ten strom!

– Ja... chcem... pre zajačika.

– Zajace ihličie nežerú, - povedala žena, stojaca vedľa jeho matky. Práve išla z práce a s jeho matkou sa rozprávali o novom peknom zamestnancovi, a keďže ženy sa veľmi dobre poznali (z divokých pubertálnych rokov), žena si neodpustila: „Taký pekný, neváhala by som ani chvíľku, dala by som si povedať, je naozaj tak pekný, zaslúžil by si už len za to, že je... taký". A teraz sa pozerala na malého chlapca, ktorý po prvý raz použil: „ja", a necítila vôbec nič, chcela ešte rozprávať o svojom dni, chcela byť počúvaná a chcela spätnú väzbu na to, čo hovorila.

„Náš muž" sa pozrel na vetvičku s ihličím v jeho rukách a odhodil ju. Ihneď hľadal na okolí strom, na ktorom by nebolo ihličie.

Možno chcel iba otrhávať nejaké haluze, lebo dobre vedel, že mama zajacovi trhá najmä trávu. Ale teraz v ňom bola iba potreba nájsť dajaký iný strom.

A nikto na svete neskúmal, či chce niečo otrhavávať alebo nie.

Bol to iba on. A v tom je to kúzlo.

60

Hrala sa celkom obyčajne s bábikami, pretože matka jej dala bábiky do rúk a ona si na ne zvykla.

Ona po prvý raz povedala „ja"... až keď „hovorila" čosi za bábiku. Nikto ju nepočúval, a ona si to „ja" určite neuvedomila.

– Ja... - a veta z nej pokračovala ako myslela za bábiku, pričom jej celý svet v tento deň bol iba o tom, čo stvorí pre bábiky, aby bol pre ňu život ešte samozrejmejší vo všetkom, v čom môže byť samozrejmy.

Život bude už navždy taký, aký bude, či niekto povie svoje prvé „ja" sám za seba, alebo za bábiku.

A jej matka zatiaľ v kuchyni práve myslela na svoj vlastný život a práve ju prepadlo tak trochu nepripravenú:

„Ja som naozaj bez muža! Ja..."

A jej dcéra sa hrala iba s bábikami bez mužov, a znova povedala: „ja“, tento raz za druhú bábiku, a opäť o tom nikto nevedel, nič to neznamenal, ale ona bola taká spokojná!

Potom sa postavila z podlahy, a rozbehla sa za mamou do kuchyne a povedala tak jemnocitne:
- Ja som hladná, mama.

A ani jej matka, a samozrejme, ani... ona... spoločne nezachytili to prvé ženské „ja“ v jej živote.

Bolo to tak nepodstatné, a bolo to tak skutočné!

61

Posledný raz, kedy povedala: „ja“, on si na to bude pamätať, až pokým v ňom bude jeho „ja“.

Hovorila:

– Ja si myslím... - a zrazu prevrátila oči a odpadla.

Ihneď zavolať záchranku, a cítil nesmiernu bolesť a strach, bola ohrozená jeho existencia od úplných základov.

Odvtedy už nikdy nič nepovedala, a jemu v ušiach zneje to jej posledné „ja“.

Tak takto ľudia končia... Jednoducho iba stratíme „ja“, a niekto ho zase získa, niekto ho opäť povie po prvý raz bez toho, aby vedel?

Nemyslí na svoj zánik, keď má vo svojej mysli obraz jej prevrátených očí. Keď sa pozerá na ňu, ako sedí pokojne na vozíčku, už nechce vedieť, čo si vtedy myslela.

To, čo si vtedy myslela... sa mu zlieva do jej terajšieho stavu. On je teraz jej „ja“, a ani on už nemá na čo čakať, každý deň je už iba ďalším dňom, v ktorom iba je? Ale koho to zaujíma, okrem neho, keď jej umýva zadok, keď jej číta, keď ju hladí, a keď ju objíma. Zaujíma to len jeho, a to stačí.

Bez nej by nebol tým, čím je – ešte ani teraz, keď ona existuje už iba fyzicky – a viacmenej nie duševne.

Ale rozpráva sa s ňou tak isto, ako predtým, keď ešte prirodzene vedel o jej „ja“, ale nebol si ho vedomý o nič viac, ako svojho ja. To až ten jej „duševný zánik“, pri ktorom nepovedala... „ja“ – v ňom mnohé prebudil.

Po prvý raz pochopil silu ľudského „ja“ – celkom inak ako predtým, a vždy, keď niekto povie: „ja si myslím...“ „ja viem...“ „ja tuším...“ „ja predpokladám...“ - pozrie sa na toho človeka, a aj on si myslí, a aj on vie, on tuší, predpokladá, že pút „ja“ je nekonečná, ak si odmyslíme všetky ľudské tváre a všetky existenciálne analýzy.

A napriek tomu, že jeho manželka už nemá v sebe „ja“, stále ju miluje. Môže ju milovať naozaj cez seba, a cez svoje „ja“.

62

Nemá si kto spomenúť, ako leží v truhle, kedy povedal svoje posledné „ja“. Nikto z prítomných, ktorí majú ešte stále svoje vlastné „ja“, sa nezaoberajú týmto „problémom“.

Dnes bude posledný deň, v ktorom ho fyzicky uvidia.

Môžeme si napísať, že jeho posledné „ja“ patrilo pohladeniu jeho ženy.

A nikto zase nebude skúmať pravdu alebo klamstvo, dobro alebo zlo v tej vete. Pretože samotné „ja“ – môže byť dobré, zlé?

- Ja... - a pohladil ju s bolestivou grimasou. Ona sa mu nedokázala pozrieť do očí. Ale dotyk bol skutočný. On tušil, že čoskoro odíde, a prekvapivo veľa necítil pri tom uvedomení. Cítil starosť: kto sa postará o moju ženu? - a v tom bolo obsiahnuté viac, ako si môžeme myslieť. Celá existencia pre niekoho iného!

A môžeme si napísať, že svoje posledné „ja“ pred smrťou zamlčal a prehltol, pretože nemal komu povedať niečo od srdca.

A možno si predstavoval tvár svojej manželky v mladosti, ako jej ešte raz vyznáva niečo hlboké zo svojej podstaty, ktorou sa stal, povedal by jej to isté ešte raz?! Nie.

Posledné na čo myslel, bola zmena, na ktorú nikdy nedosiahol. Vždy zostal tým, kým ho videla jeho žena v čase lásky, v čase obyčajného života, v čase ich nenávisti, v čase – iba – spoločného prežívania vedľa seba.

...posledné na čo myslel, bola žiarovka, ktorú videl nad svojou hlavou, a z jeho pamäte sa mu už iba vynárali akési slová, ktoré v jeho mysli zneli samé od seba. Necítil naozaj nič veľkolepé.

A v konečnom štádiu:

Zomieral bez toho, aby myslel.

Zomieral bez toho, aby vedel niečo viac, ako vedel včera.

Zomieral bez toho, aby miloval viac, ako miloval včera.

No nakoniec sa v ňom ozvalo, akási sila:

„Ja... som miloval. Som ďalší kto miloval. Ja viem, že som miloval. A môj svedok tu ešte stále je a jeho *ja* zaniká spolu so mnou," - a uvoľňujúco sa pousmial, hoci nebol pripravený po týchto slovách odísť o nič viac, ako pred nimi, ale – napriek všetkému:

...a reálne posledné, na čo si spomenul, pomenujme si to: v sekunde, v ktorej oči stratili schopnosť vnímať jestvovanie - bolo:

„Ja si myslím..." - a videl jeho ženu, a cítil jej posledné slová, ako si na ne pamätá, keď stratila vedomie. Áno, navždy stratil vedomie.